

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านเขว้า หมู่ที่ 11 ตำบลพุดซา
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางพนิดา ปลอดภัย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

พินิตา ปลอดกลาง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านเขว้า หมู่ที่ 11 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์อารักษ์ ธีรอำพน อาจารย์ประครอง ส่งเสริม, 81 หน้า

บทคัดย่อ

ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ว่าด้วย การศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ได้กำหนดให้บัณฑิตนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาและรวบรวมไว้ขณะปฏิบัติงานในพื้นที่จริงในหมู่บ้านเป็นเวลาทั้งหมด 10 เดือน มาเสนอต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในรูปแบบของการทำสารนิพนธ์ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

ผู้เขียนได้เข้าไปปฏิบัติงานในหมู่บ้านเขว้า หมู่ที่ 11 ต. พุดซา อ. เมือง จ. นครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงได้นำเสนอข้อมูล และสภาพปัญหาต่าง ๆ ของหมู่บ้านในรูปแบบของสารนิพนธ์ ข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อาจนำมาประกอบการวางแผนในโครงการนี้ต่อไปในอนาคต ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

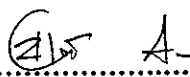

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของคณะกรรมการในหมู่บ้านเขว้า หมู่ 11 ต. พุดซา อ. เมือง จ. นครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
3. เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านเขว้า หลังการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมู่บ้าน
4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน ในหมู่บ้านเขว้า
5. เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และสถานะแวดล้อมในชุมชน

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขว้า มีรูปแบบการประเมินโครงการโดยใช้ ชิพป์ โมเดล (CIPP Model) เพื่อนำมาวิเคราะห์ระดับภาพรวมของหน่วยระบบ A คือ การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ หน่วยระบบ B คือ การดำเนินกิจการของผู้รู้แต่ละราย โดยมีวิธีการกำหนดกรอบข้อมูลของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 50% ของประชากรทั้งหมด การกำหนดข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีการ

สัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม และการสังเกต จึงทำให้ทราบว่า กองทุนหมู่บ้านเขว้านี้มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 58 ราย ปล่อยกู้ไปทั้งหมด 58 ราย ยอดเงินที่ให้กู้ 974,000 บาท ยอดคงเหลือในบัญชี 26,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย 965 บาท มียอดเงินออมและเงินสะสมในบัญชี 1,200 บาท

สรุป ภาพรวมของกองทุนบ้านเขว้า ความยากจนของประชาชนในหมู่บ้านเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นมานานแล้ว จึงเป็นโอกาสอันดีที่รัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศ ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เงิน 1 ล้านบาทจึงช่วยแก้ปัญหาของชาวบ้านในหมู่บ้านเขว้าได้ แม้จะไม่มากนักก็ตาม แต่ก็ทำให้ภายในหมู่บ้านเกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดภาระหนี้สิน และบรรเทาเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของรัฐบาลก็น่าที่จะเข้ามาดูแล และเสริมสร้างอาชีพให้กับประชาชนในหมู่บ้านบ้าง เพื่อให้ชาวบ้านได้ประกอบอาชีพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

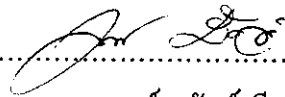
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

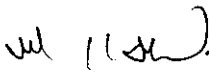
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

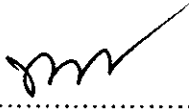

 (อาจารย์อาร์กซ์ ชีรอำพน)

กรรมการสอบ

 (อาจารย์ ดร.โสภณ วงศ์แก้ว)

.....
 (.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

 (รองศาสตราจารย์ ดร. ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน 7 มี.ค. 2545 พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือ เป็นอย่างยิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์อารักษ์ ชีรอำพน, อาจารย์ประครอง ส่งเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา, รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล และคณาจารย์ประจำวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก

ท้ายนี้ ขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านเขว้าที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี

พนิดา ปลอดกลาง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล	1-2
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2-5
4. วิธีดำเนินการ	5-9
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	9
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง	10-11
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	11-16
3. แบบติดตามและสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	16-17
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	17-25
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	25-27
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	27-29
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล	29-30
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	31
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ	31-32

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ	33-34
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34-35
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด	35-44
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	44
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	44-45
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	45-46
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	47-64
2. ผลการประเมินโครงการโดยรวม	64-68
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้	69-70
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	70-72
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. การสรุปและอภิปรายผล	73-77
2. ข้อเสนอแนะ	77-80
3. สรุปภาพรวมกองทุน	81

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

 ภาคผนวก ก

 ภาคผนวก ข

ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงตำแหน่งของคณะกรรมการทั้ง 15 คน	18-19-20
ตารางที่ 2 แสดงรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา	20-21
ตารางที่ 3 แสดงกลุ่ม/องค์กรภายในหมู่บ้านเขั่ว	21-22
ตารางที่ 4 แสดงกิจกรรมที่ให้สมาชิกเยี่ยม	23
ตารางที่ 5 แสดงองค์ประกอบของระบบการประเมินแบบชีพป์ โมเดล	30
ตารางที่ 6 แสดงลักษณะของประชากร	54
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนเครื่องมือเครื่องใช้ในหมู่บ้าน	56
ตารางที่ 8 แสดงการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน	60
ตารางที่ 9 แสดงจำนวนนักเรียนนักศึกษาทั้งหมดในหมู่บ้าน	62

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีปัญหาความยากจนของคนในชนบท ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาอาชีพ ดังนั้น รัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชนในชนบท โดยมีการกำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างจำเป็นและเร่งด่วนเพื่อสร้างศักยภาพในการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม เศรษฐกิจ นำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาความยากจนตามนโยบาย “คิดเอง บริหารจัดการกันเองโดยประชาชนเพื่อประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง” ให้การดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

บ้านเขว้า หมู่ 11 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ก็เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งในจำนวน 74,881 หมู่บ้าน ตามโครงการที่รัฐบาลได้มีการจ้างงานบัณฑิตเข้าไปศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ เพื่อทำการค้นคว้าสภาพทั่ว ๆ ไปของหมู่บ้านเขว้า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณีของชาวบ้านที่มีสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันรวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ราษฎรในหมู่บ้านนี้มีอาชีพหลักคือ การเกษตร (ทำนา) ซึ่งการทำนาทำให้รายได้ที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพของดินฟ้า อากาศ ซึ่งจะเห็นผลผลิตเป็นรายปี ดังนั้น ราษฎรในหมู่บ้านจึงเกิดการว่างงานในช่วงฤดูที่ไม่มีการทำนา ไม่มีการสร้างเสริมรายได้ให้กับครอบครัวในยามว่างงาน อีกทั้งปัญหาทางด้านการศึกษา เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่จบการศึกษาแค่ชั้น ป 4 ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมตามมา คือชาวบ้านขาดความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของตนเองในด้านการเมือง จึงไม่ค่อยที่จะมีใครสนใจในเรื่องความเป็นไปของบ้านเมืองว่าจะเป็นอย่างไรร เพราะมุ่งแต่สนใจเรื่องของ “ปากท้อง” ตนเป็นสำคัญ

จากสภาพปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ควรจะมีหน่วยงานราชการที่มีส่วนรับผิดชอบเข้าไปให้ความช่วยเหลือหรือเข้าไปมีบทบาทหน้าที่ ให้ความสนใจและช่วยแก้ไขปัญหายอย่างจริงจัง อย่าง

ต่อเนื่องและใกล้ชิดกับชาวบ้าน จึงจะทำให้ชาวบ้านเขว้ามีกำลังใจ มีความเข้มแข็ง และทำให้มีศักยภาพเท่าเทียมกับหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามระบบที่ได้วางไว้ จึงได้มีการตั้งวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการในหมู่บ้านเขว้า หมู่ 11 ต. พุดซา อ. เมือง จ. นครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทั้งด้านบวก และด้านลบที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
3. เพื่อศึกษากระบวนการเครือข่าย องค์กร เพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงหลังการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมู่บ้าน
4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในหมู่บ้านเขว้า. ตามทัศนคติของคนในหมู่บ้าน
5. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และสภาวะแวดล้อมในชุมชน

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

แนวคิดและรูปแบบการประเมินมีมากมายหลายรูปแบบตามแนวคิดของผู้ที่เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ มากมาย แนวคิดและรูปแบบการประเมินได้มีการนำมาใช้ในการประเมินโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการด้านศึกษา ดังนั้นจึงได้นำแนวคิดทฤษฎีที่น่าเชื่อถือมาใช้เป็นรูปแบบของการประเมินดังนี้

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ [Tyler' s Rationale and Model of Evaluation] ซึ่งได้กล่าวถึงการประเมินว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

- หลักการของแนวคิดของไทเลอร์แบบดั้งเดิม จำแนกเป็น 4 ประการคือ
 - 1) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง
 - 2) กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์
 - 3) เลือกวิธีการที่จะช่วยให้การเรียนรู้ในเนื้อหาประสบความสำเร็จ

4) ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด

กรอบแนวความคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์จำแนกเป็น 6 ส่วนคือ

- 1) การประเมินจุดประสงค์
- 2) การประเมินแผนการเรียนรู้
- 3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
- 4) การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ
- 5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
- 6) การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินว่า เกณฑ์ที่ตัดสินของโครงการควรจะพิจารณาจากความสำเร็จส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า

2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค [Cronbach's Concepts and Model] คือการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อตัดสินเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยได้นำเสนอวิธีการประเมินที่ใช้ 4 แนวทางคือ

- 1) การศึกษากระบวนการ [Process Studies] เป็นการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายวิชา
- 2) การวัดศักยภาพของผู้เรียน [Proficiency Measurement] เป็นการพิจารณาศักยภาพของผู้เรียนตลอดเวลาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม
- 3) การวัดเจตคติ [Attitude Measurement] เป็นการเน้นความสำคัญของเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ที่มีแนวทางการวัดผลได้อย่างหลากหลายวิธี เช่น การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต เป็นต้น
- 4) การติดตามผล [Follow up Studies] เป็นการติดตามผลงาน หรือการให้ผู้เรียนได้ประเมินข้อดี และข้อจำกัดของรายวิชาว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้อย่างไร

นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอรูปแบบการประเมินที่ใช้ในการเรียนการสอน "Cronbach's Goal & Side Effect Attainment Model" ที่กำหนดหลักการว่า การประเมินโครงการด้านการเรียนการสอนไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดจากโครงการด้วย

3. แนวคิดการประเมินของอัลคิน [Alkin's Concept of Evaluation] การประเมินคือกระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอ

ข้อมูลต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ ซึ่งได้จำแนกการประเมินตามจุดประสงค์ของการใช้ผลการประเมิน 5 ส่วน ได้แก่

1) การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ เป็นการประเมินก่อนเริ่ม ดำเนินการโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2) การประเมินวางแผนโครงการ เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง หรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้การดำเนินการโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์

3) การประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดให้หรือไม่ หรือการดำเนินการอยู่ในขั้นตอนที่ควรจะเป็นมากหรือน้อยเพียงใด

4) การประเมินเพื่อพัฒนางาน เป็นการประเมินเพื่อแสวงหารูปแบบ แนวทาง หรือข้อเสนอแนะ ในการที่จะส่งเสริมให้โครงการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินเพื่อรับรองผลงาน ยุบ ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ เป็นการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบผลผลิตกับจุดประสงค์ของโครงการและประมวลผลข้อเสนอแนะเพื่อรับรองการประเมิน

อัลคิน ได้นำเสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบ คือ เริ่มต้นตั้งแต่การประเมินจุดประสงค์ จนกระทั่งการประเมิน เพื่อปรับปรุงโครงการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของโครงการแต่ยังขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

4. แนวคิดการประเมินของโพรวัส [Provus's Discrepancy Evaluation] การประเมินในความหมายของโพรวัส เป็นการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้อง ที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นตรงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้จำแนกขั้นตอน การประเมินเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การบรรยายโครงการ เพื่อศึกษารายละเอียดของโครงการที่ต้องการประเมิน ได้แก่ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต
- 2) การประเมินการดำเนินการของโครงการ เพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินการของโครงการเป็นอย่างไร และมีอะไรบ้างที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการ
- 3) การประเมินกระบวนการของโครงการ เพื่อตรวจสอบการดำเนินการของโครงการว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายในแต่ละส่วนมากน้อยเพียงใด

- 4) การประเมินผลผลิตของโครงการ เพื่อตรวจสอบผลผลิตที่เกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของโครงการ
- 5) การประเมินค่าใช้จ่ายและผลกำไร เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้รับว่ามี ความสมเหตุสมผลกันมากน้อยเพียงใด

ส่วนกรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนได้ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ชิพโมเดล” ของสตีฟเฟิลบีมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยที่มีเนื้อหา ดังนี้

สตีฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท โดยรูปแบบการประเมิน เรียกว่า รูปแบบการประเมินแบบชิป [CIPP Model] ซึ่งอักษรแต่ละตัวมีรายละเอียดดังนี้

Context Evaluation : C การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

Input Evaluation : I การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการดำเนินการ เช่น นโยบายของรัฐบาล เงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น

Process Evaluation : P การประเมินกระบวนการของระบบ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ในการนำมาพัฒนา แก้ไข เช่น การทำบัญชี การคัดเลือกผู้กู้ การรับชำระหนี้ เป็นต้น

Product Evaluation : P การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ เช่น จำนวนผู้ได้กู้ ยอดเงินให้กู้ ชื่อเสียงของกองทุน เป็นต้น

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบข้อมูล

1.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการ ต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในที่นี้ได้แก่สมาชิกของหมู่บ้านเขว้า ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น กลุ่มของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกในหมู่บ้าน เป็นต้น

1.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มหรือเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ เช่นการสุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการร้อยละ 50 ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการนำกรอบข้อมูลมาพิจารณาและหาคำตอบว่าจะหาคำตอบได้จากใคร ตามจากผู้ให้ข้อมูลก็คน ก็กลุ่ม มีวิธีการได้ข้อมูลมาอย่างไร และจะบันทึกข้อมูลในรูปแบบใด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละกลุ่ม ซึ่งผู้เขียนได้เลือกใช้เครื่องมือทางสังคมศาสตร์ เนื่องจากการประเมินโครงการเป็นการศึกษาประชาชนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้เขียนเลือกใช้ ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถาม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดข้อมูล แหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการจะแบ่งออกได้ 2 ชนิด คือ

1) **ข้อมูลเชิงปริมาณ** [Quantitative Data] คือข้อมูลที่สามารถวัดเป็นตัวเลขได้ เช่น จำนวนผู้กู้เงินกองทุน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนประชากรในหมู่บ้าน รายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นต้น

2) **ข้อมูลเชิงคุณภาพ** [Qualitative Data] เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือลักษณะที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นปริมาณได้ ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น ทักษะคติ เช่น ความคิดเห็นของชาวบ้านที่มีต่อกองทุนเงินล้าน ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน ทักษะคติที่มีต่อการติดตามของบัณฑิตกองทุน เป็นต้น

3.2 แหล่งข้อมูล สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนในชุมชน โดยจำแนกแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ [Primary Data Source] เป็นข้อมูลที่สามารถหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง เช่น การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชาวบ้านในเรื่องต่าง ๆ สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือการสังเกต เป็นต้น

2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ [Secondary Data Source] เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่มีการได้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เช่น เอกสารต่าง ๆ ของกองทุน กฎระเบียบของกองทุน จากการเก็บรวบรวมและทำขึ้นของคณะกรรมการกองทุน ข้อมูลมือสองจากสถานี

อนามัย องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน เช่น จปฐ. กชช.2 ค แผนที่หมู่บ้าน เป็นต้น

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ผู้เขียนได้ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการประเมินผลและนำไปสู่การบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงกับผู้ที่ต้องการประเมิน ซึ่งก็คือ ชาวบ้าน ในหมู่บ้านเขาว่า โดยมีประเด็นที่ดั่งขึ้นมาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และจะมีแบบรายงาน (บร.) ต่าง ๆ เป็นเกณฑ์หลักในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลโดยจะมี บร. ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

บร. 1 สัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ในการศึกษาบริบทชุมชนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน

บร. 2 สัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัว ที่มีอยู่ เพื่อเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

บร. 3 สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนเงินล้านทุกคน ผู้นำชุมชน และประชาชน โดยทั่วไป เพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บร. 4 สัมภาษณ์กรรมการกองทุน และศึกษาจากเอกสารกองทุนเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านเขาว่า

บร. 9 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ข้าราชการในชุมชน และสมาชิกในหมู่บ้าน เรื่อง ทศนคติและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุน

บร. 11 สัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและจากเอกสารกองทุน เกี่ยวกับการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินการของผู้กู้

2) การสังเกต (Observation)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการทราบข้อมูล ซึ่งก็คือประชาชนในหมู่บ้าน เช่น สังเกตสภาวะแวดล้อมของหมู่บ้าน ความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน จากการเข้าร่วมประชุม การร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในหมู่บ้านเขาว่า

3) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

โดยการนำข้อมูลจากแบบรายงานเช่น ในบร. 2 แล้วให้สมาชิกในชุมชนตอบคำถามตามความคิด ความรู้สึก เป็นการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยเก็บข้อมูลจาก

ประชาชนในหมู่บ้านเชื่อว่าจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวทั้งหมดในหมู่บ้าน แล้วสรุปใน
 บร. 7

4) การศึกษาจากผู้รู้และแหล่งวิชาการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส
 ในหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ข้าราชการในหมู่บ้าน หรือผู้มีความรู้และเกี่ยวข้องกับเรื่อง
 ที่ต้องการศึกษา และจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่หน่วยราชการต่าง ๆ ได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล
 ไว้แล้ว เช่น ข้อมูลจากศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบล จากสถานี
 อนามัย วัด โรงเรียน เป็นต้น

5) การจัดเวทีประชาคม เพื่ออภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ทั้งใน
 หมู่บ้านและระดับตำบล โดยมีแบบรายงาน หรือ บร.ต่าง ๆ เข้ามาเป็นตัวกำหนด ได้แก่

บร. 5 จัดเวทีเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการกองทุน
 ผู้นำหมู่บ้าน มาเข้าร่วม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน ปัญหาต่าง ๆ

บร. 6 จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงิน และมีกิจกรรมประกอบอาชีพเดียวกัน
 ทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน

บร. 8 จัดทำแผนโครงการเศรษฐกิจชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีบัณฑิต
 กองทุนในตำบลทุกหมู่บ้านช่วยกันวิเคราะห์จัดทำแผนงาน โครงการทำธุรกิจชุมชนที่เหมาะสม
 ในตำบลที่ปฏิบัติงาน

บร.12 จัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทระดับตำบล โดยมีผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ
 และไม่เป็นทางการทุกหมู่บ้านในตำบล เข้าร่วม

6) วิธีอื่น ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การทำแผนที่ การถ่ายภาพ การจดบันทึก
 เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อความสะดวก
 รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าใจแปลความหมายและสรุปความ มีแนวทางในการดำเนินการวิเคราะห์
 ข้อมูล คือ อธิบายเหตุผลจากข้อมูลที่รวบรวมเพื่อสรุปว่า การดำเนินงานบรรลุจุดประสงค์อย่างไร
 โดยวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีต่าง ๆ นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความ
 สมบูรณ์ โดยพิจารณาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและหาคำตอบ และการใช้เครื่องมือ
 เช่นการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์กับแหล่งข้อมูล เช่น กรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน
 ให้สอดคล้องกัน

- 2) จัดประเภทและแยกแยะหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อง่ายต่อการเชื่อมโยงข้อมูล โดยแยกตามหมวดตัวชี้วัด แยกตามกรอบข้อมูล และตามคำถามหลัก
- 3) เปรียบเทียบข้อมูลกับตัวชี้วัด และเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ เพื่อวัดผลการดำเนินงานเชิงปริมาณและคุณภาพ
- 4) วิเคราะห์ภาพรวมโครงการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม
- 5) รวบรวมผลการวิเคราะห์เป็นเอกสาร

4.2 การนำเสนอข้อมูล

เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ที่ได้ทำการเก็บรวบรวมออกมาอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อให้เกิดความสะดวก และประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการทำการศึกษาหรือใช้เป็นแหล่งข้อมูล โดยการรวบรวมเป็นรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการของกองทุนหมู่บ้านเขวาสี ซึ่งเป็นผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำส่งในลักษณะของสารนิพนธ์

5.. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน ของคณะกรรมการในหมู่บ้านเขวาสี หมู่ 11 ต. พุดซา อ. เมือง จ. นครราชสีมา
2. เพื่อทราบปัจจัยทั้งด้านบวก และด้านลบที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
3. เพื่อทราบกระบวนการเครือข่าย องค์กร เพื่อการเรียนรู้ และการเกิดความเชื่อมโยง หลังการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมู่บ้าน
4. เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในหมู่บ้านเขวาสี ตามทัศนคติของคนในหมู่บ้าน
5. เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการปกครอง และสภาวะแวดล้อมในชุมชน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระ และหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินมีดังต่อไปนี้

1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายที่รัฐบาล โดยมี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้จัดสรรเงินกองทุน กองทุนละ 1 ล้านบาท ให้กับหมู่บ้านและชุมชนทั่วประเทศโดยมีการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน ให้มีการพัฒนาสร้างรายได้ ลดรายจ่าย มีการพัฒนาอาชีพให้เงิน 1 ล้านบาทได้หมุนเวียนอยู่ในหมู่บ้าน ทำให้เกิดการสร้างงานขึ้น ชาวบ้านที่ว่างงานมีโอกาสได้ทำงานมีรายได้เพิ่มขึ้น และทำให้มีการพัฒนาความคิดริเริ่มที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และเป็นการสร้างศักยภาพของคนในหมู่บ้านรวมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและประเพณีของคนในหมู่บ้าน ให้มีขีดความสามารถที่จะทำให้ระบบบริหารจัดการเงินกองทุน มีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งในหมู่บ้าน โดยการจัดการบริหารด้านการเงินกันเอง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลจะสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีต้องประกอบด้วยหลักการสำคัญของกองทุนดังนี้คือ

1. ในหมู่บ้านหรือชุมชนต้องมีความพร้อมและชาวบ้านมีส่วนร่วม
2. คณะกรรมการที่ชาวบ้านร่วมกันจัดตั้งขึ้น ต้องมีความรู้ ความสามารถและมีประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการเงินกองทุน
3. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการที่ได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้น
4. มีหน่วยงานของรัฐบาลเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยยึดหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นแหล่งดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับการนำเงินทุนมาหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อให้หมู่บ้านหรือชุมชนมีการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และช่วยบรรเทาเหตุฉุกเฉิน สร้างสวัสดิภาพที่ดีแก่ชาวบ้านในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. มีการพัฒนาและส่งเสริมหมู่บ้าน หรือชุมชนให้มีขีดความสามารถในการจัดการบริหารเงินกองทุนด้วยตนเอง
3. เป็นการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเอง มีความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาภายในหมู่บ้าน ส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. สร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศ
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของชาวบ้านในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เกี่ยวข้อง

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

พ.ศ. 2544

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่ง พรบ. บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดหรือขัดแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมืองตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพฯ เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทพ. ประกอบด้วย

นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี	ประธาน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธาน คนที่ 1
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	รองประธาน คนที่ 2

ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิ

ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คนเป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ และเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างกรรมการที่แต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งได้ดำรงตำแหน่งแทน หรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระวาระหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน

- 2) กำหนดแผนการจัดการหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการหรือคณะกรรมการ อาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะช่วยให้ช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- 10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร

ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

“คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”

4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1. จะต้องมีการร่วมสามในสี่ส่วนของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้ง
9. ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

**แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านเขว้า หมู่ที่ 11 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัด
นครราชสีมา**

แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

ส่วนที่ 1

1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน 358 คน
2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน 68 ครัวเรือน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน ประกอบด้วย
 1. ทำนา
 2. เลี้ยงหมู, เลี้ยงวัว
 3. ปลูกมันสำปะหลัง
 4. ค้าขาย
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน
 - 4.1 ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่น ๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน ประกอบด้วย (เช่น จากการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ การทำประมง อุตสาหกรรมในครัวเรือน หรือ โรงงานเอกชนที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นต้น)
 1. ข้าว
 2. มันสำปะหลัง
 3. เลี้ยงหมู, วัว, ไก่

ผลผลิตทางการเกษตรของหมู่บ้านเขว้า ไม่มีการแปรรูปก่อนส่งออกไปจำหน่าย เนื่องจากวัตถุดิบที่มีในหมู่บ้านไม่เพียงพอเพื่อการส่งออกไปจำหน่ายยังนอกพื้นที่ และสิ่งสำคัญคือ ไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร แต่การนำออกไปจำหน่ายผลผลิต

นั้นจะอยู่ในสภาพเดิม เช่น ข้าว การนำออกไปจำหน่ายจะเป็นข้าวเปลือก ส่วนมันสำปะหลัง การนำออกไปจำหน่ายจะเป็นการขายหัวมันสำปะหลัง ซึ่งไม่มีการแปรรูปแต่อย่างใด ชาวบ้านจะนำไปจำหน่ายในตัวเมืองนครราชสีมา

4.2 รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน 20,000 – 30,000 บาทต่อปี

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

1. วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง (โดยย่อ)

วันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2544 มีการประชุมหมู่บ้านโดยมีชาวบ้านเข้าร่วมประชุมทั้งหมด 51 ครัวเรือน เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ โดยการเสนอชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติที่ถูกต้องแต่ละท่านขึ้นมาแล้วให้สมาชิกในที่ประชุมยกมือเพื่อทำการนับคะแนน ถ้ามีจำนวนผู้ยกมือเกินครึ่งหนึ่งของที่ประชุม ถือว่าท่านที่ถูกเสนอชื่อนั้นได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการ ซึ่งมีทั้งหมด 15 คน แล้วให้คณะกรรมการทั้ง 15 คนนี้ทำการ เลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ เสรฐัญญิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์ ทุกคนล้วนแล้วแต่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในหมู่บ้าน และได้รับความไว้วางใจของชาวบ้านในหมู่บ้าน เพื่อให้มาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

2. รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ประกอบด้วยคณะกรรมการ 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ/ที่ปรึกษา 8 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 ระบุตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายของคณะกรรมการ ทั้ง 15 คนมีดังนี้

ตำแหน่ง	ชื่อ - นามสกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความสามารถพิเศษ
1. ประธาน	นายเจริญ นาคฤทธิ์	61	ป.4	ค้าขาย	100,000	ประธานเงินสงเคราะห์
2.รองประธาน	นายแสวง มานสันเทียะ	50	ป.4	ทำนา	50,000	ดูแลเงินประปาหมู่บ้าน
3.เลขานุการ	นางวาสนา สายพิมพ์พงษ์	31	ปวท.	ค้าขาย	80,000	ทำบัญชีประปาหมู่บ้าน

ตำแหน่ง	ชื่อ - นามสกุล	อายุ (ปี)	การ ศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความ สามารถพิเศษ
4.กรรมการ ตำแหน่ง เหรัญญิก	นายสมชาติ หงษ์จันอัด	23	ป.6	ทำนา	30,000	ทำบัญชีคอมพิวเตอร์หมู่บ้าน
5.กรรมการ ตำแหน่ง ประชา สัมพันธ์	นายรณ จินสันเทียะ	43	ป.4	ทำนา	40,000	บัญชีเงินฝากออมทรัพย์หมู่บ้าน
6.กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นายบุญเทียม กกลันเทียะ	24	ป.6	ทำนา	30,000	ทำนา
7.กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นายล้วน ใหญ่สูงเนิน	66	ม.6	ค้าขาย	70,000	กรรมการหมู่บ้าน
8.กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นายสมชาย ลำไยจร	39	ป.4	ทำนา	30,000	ทำนา
9. กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นายบุญส่ง แนบพุดชา	34	ป.4	ทำนา	36,000	สมาชิก อบต.
10.กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นางจัน บัวขุนทด	40	ป.4	ทำนา	60,000	อสม.
11.กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นางสมจิตร แนบพุดชา	33	ป.6	ทำนา	30,000	ค้าขาย

ตำแหน่ง	ชื่อ – นามสกุล	อายุ (ปี)	การ ศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความ สามารถพิเศษ
12.กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นางจำลอง โสดกำปิง	47	ป.4	ทำนา	30,000	แม่บ้าน
13.กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นางสุภาพ แผงพุดชา	40	ป.4	ทำนา	30,000	แม่บ้าน
14. กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นางพันธ์ รุ่งรัมย์	63	ป.4	ทำนา	30,000	ประธานกลุ่มแม่บ้าน
15.กรรมการ ตำแหน่ง คณะกรรมการ	นางซูเรียน บรรจบพุดชา	29	ป.6	ทำนา	30,000	แม่บ้าน

ตารางที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	การ ศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์และ ความสามารถ พิเศษ
1. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา	ดต.ประสพ สายพิมพ์พงษ์	51	ม.3	ข้าราชการ	180,000	อดีตครูฝึกตำรวจ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา	นายอำนาจ หงษ์จันอัด	44	ป.4	ทำนา	80,000	อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่ บ้าน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา	นายหล่อ แนบพุดชา	63	ป.4	ทำนา	84,000	กรรมการหมู่บ้าน
4. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา	นายชวน ปั้นกลาง	61	ป.4	ทำนา	40,000	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา	นายสมเดช แท่นพุดชา	40	ป.4	รับจ้าง	120,000	พนักงานบริษัท

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	การ ศึกษา	อาชีพ	รายได้ ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์และ ความสามารถ พิเศษ
6. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา	นายสุนทร หงษ์จันอัด	41	ป.4	รับจ้าง	84,000	พนักงานบริษัท
7. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา	นางคอรัก ทคสันเทียะ	34	ป.4	ค้าขาย	120,000	ค้าขาย
8. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา	นางเทา ทับ โลกสูง	64	ป.4	ทำนา	40,000	แม่บ้าน

ส่วนที่ 3

บ้านเขว้า มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ดังต่อไปนี้

- ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก
- ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการรับฝากเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน
- ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาท ต่อปี
- ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารเงินกองทุนที่ได้จากดอกเบี้ยในรอบ 1 ปี

ส่วนที่ 4

ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

ตารางที่ 3 กลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวน สมาชิก (คน)	วันที่ จัดตั้งขึ้น	เงินทุนสะสม (บาท)
1	กลุ่มออมทรัพย์	นำเงินหมุน เวียนในหมู่ บ้าน	64	19 พ.ศ. 2542	50,000

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวน สมาชิก (คน)	วันที่ จัดตั้งขึ้น	เงินทุนสะสม (บาท)
2	กลุ่มเลี้ยงสุกร	ให้เงินทุนหมุน เวียนแก่สมาชิก	11	28 ก.พ. 2544	40,000
3	กลุ่มเลี้ยงไก่	นำเงินทุน เวียนในหมู่ บ้าน	18	28 ก.พ. 2544	60,000
4	กลุ่มฉาปนกิจ สงเคราะห์	ช่วยเหลือค่าศพ แก่สมาชิกที่ ตาย	378	2539	3,000

2. ปัจจุบันกองทุน 1 ตำบลบ้านเขวามีสมาชิกทั้งหมด 58 ราย เป็นชาย 30 ราย หญิง 28 ราย ชาวบ้านเปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน สาขานนทบุรีเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2545 เลขที่บัญชี 06-4310-20-098450-8 ยอดเงินกู้ยืมทั้งหมด 974,000 บาท มียอดคงเหลือในบัญชี 26,000 บาท เงินออม/เงินถือหุ้น เป็นเงิน 4,100 บาท ค่าธรรมเนียม เป็นเงิน 580 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น เป็นเงิน 4,680 บาท ปัจจุบันมียอดเงินสะสมคงเหลือในบัญชี 1,200 บาท

3. หมู่บ้านเขวามีหมู่บ้านที่ให้ความร่วมมือและเชื่อมโยงในการร่วมพัฒนาในหมู่บ้านดังนี้ คือ

1. บ้านศรีชะ้าง บ้านคอนพัฒนา กิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินงาน ร่วมกันพัฒนาถนน
สระน้ำ
2. บ้านพุดชา หมู่ที่ 2 กิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินงาน เลี้ยงปลาและขายร่วมกัน
3. บ้านหนองขารักษ์ กิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินงาน ปลูกผักปลอดสารพิษขายร่วมกัน

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุน
เป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
มีดังนี้

พิจารณาให้กับผู้มีรายได้น้อย และประกอบอาชีพจริง เพื่อเป็นการสนับสนุน เงินทุนในการประกอบอาชีพ ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และน่าจะนำเงินจำนวนดังกล่าว คืนกองทุนได้ เมื่อครบสัญญา เพื่อให้รายอื่น ๆ สามารถกู้ได้ในปีต่อไป

2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง มีดังนี้
โดยพิจารณา กับผู้ที่มีความจำเป็นก่อนหลัง เช่น ผู้ที่ยังไม่เคยได้รับเงินกองทุนจากกลุ่มอื่น ๆ มาก่อนเลย

ตารางที่ 4 กิจกรรมที่ให้สมาชิกกู้ยืมมีดังนี้

ลำดับ ที่	กิจกรรมที่ให้กู้ยืม	วงเงิน กู้ยืม (บาท)	อัตราดอกเบี้ย(ร้อยละ ต่อปี)	ระยะเวลาชำระ คืน (เดือน/ปี)	ข้อกำหนดหรือ เงื่อนไขสำคัญ
1	เกษตรกรรม เช่น ทำนา	400,000	6%	12 เดือน	บุคคลคำ ประกัน 2 คน
2	เลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร ปลา ไก่	300,000	6%	12 เดือน	บุคคลคำ ประกัน 2 คน
3	ทำไร่มันสำปะหลัง	80,000	6%	120 วัน	บุคคลคำ ประกัน 2 คน
4	ค้าขาย	220,000	6%	12 เดือน	บุคคลคำ ประกัน 2 คน หรือหลักทรัพย์ ค้ำประกัน

3. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้จะพิจารณาถึง ความเป็นไปได้ทางการตลาดคุ้มค่าต่อการลงทุน

1. ประกอบอาชีพจริง และสุจริต
2. มีฐานะยากจน
3. ผู้ค้ำยโอกาส

4. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ วิธีดังนี้

คณะกรรมการทั้ง 15 คน จะเป็นผู้ติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริง จากสมาชิกผู้กู้เงิน กองทุนไปประกอบอาชีพนั้น และคณะกรรมการจะต้องนำมาประเมินผลงานในรอบ 3 เดือน และ 1 ปี

5. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ ประกอบด้วย

1. จัดสมาชิกเป็นกลุ่ม ๆ ติดตามและค้ำประกันกันเอง
2. ให้มีหลักทรัพย์หรือมีสมาชิกค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน
3. แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันความเสี่ยงในการให้กู้
4. สร้างระเบียบในการให้กู้และชี้แจงให้สมาชิกรับทราบ

6. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งคืนใช้เงินคืน และดอกเบี้ยเงินกู้ คืบตามสัญญา คือ

1. ให้สมาชิกซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันเป็นผู้ติดตามดวงตาม
2. ให้คณะกรรมการและสมาชิกติดตามและดวงตาม
3. ให้ผู้ค้ำประกันเงินกู้เป็นผู้รับผิดชอบจำนวนเงินดังกล่าวตามสัญญาที่ได้ให้ไว้

7. แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองในด้านการจัดการสวัสดิการให้แก่ประชาชน ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีแนวทางดังนี้

1. ช่วยเหลือค่าน้ำมันรถเวลามีคนเจ็บป่วย
2. ช่วยเหลือด้านการศึกษาและสนับสนุนด้านการศึกษาในหมู่บ้าน
3. ค่าตอบแทนกรรมการกองทุน

8. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

1. นำเงินที่ได้รับจากการกู้มาหมุนเวียนในหมู่บ้าน
2. ทำให้ชาวบ้านมีเงินใช้ในการทำกิจกรรมตามที่ได้เขียน โครงการ

9. การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

มั่นใจว่าหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองในด้านการจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

9.1 จากปัญหาและความไม่มั่นใจข้างต้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเชื่อว่าสามารถ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงได้เอง

9.2 รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนด้านวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเกษตร จัดอบรมคณะกรรมการกองทุน โดยเฉพาะประธาน เลขา เภรัณยูกร รวมทั้งกรรมการทุก ๆ ท่าน และจัดให้มีคู่มือไว้ศึกษาแก่กรรมการทุกคน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขว้า หมู่ 11 ต. พุดซา อ. เมือง

จ. นครราชสีมา

1. ที่ตั้ง

ที่ตั้งกองทุน 1 ตำบลบ้านเขว้า อยู่เลขที่ 10 หมู่ 11 ต. พุดซา อ. เมือง

จ. นครราชสีมา 30000 โทรศัพท์ 044-215420

2. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
- เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ

1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 3. เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
 4. เป็นคนรู้จักรักสามัคคี
- เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
1. เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
 4. เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- เงินกู้ยืม
- ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

- เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- เงินค่าหุ้น
- เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่นใด

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- เป็นผู้ที่พำนัก หรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านสันติสุขเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน
- เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้น ทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการ
- ผู้ที่คุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุน ได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
- คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ดาย
- ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
- จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

- มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใด ๆ กับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันอาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือ ต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาและให้ขาดจากการเป็นสมาชิก ในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพอาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอเงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาอาชีพ
- 2) การสร้างงาน
- 3) การสร้าง และหรือเพิ่มรายได้
- 4) ลดรายจ่าย
- 5) บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

2. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์จะขอเงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอเงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

3. ลักษณะโครงการ สมาชิกสามารถยื่นขอเงินตามข้อ 32 (1) (2) (3) และ (4) ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

4. วงเงินกู้ เงินกู้ตามข้อ 32 (1) (2) (3) และ (4) ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าสองหมื่น คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้ การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

โครงการที่สมาชิกยื่นขอผู้ตามข้อ 32 (5) ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็น หรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร แต่จะให้เงินกู้เพื่อการสุรุ่ยสุราย หรือการเก็งกำไรไม่ได้ ในวงเงินรายละไม่เกินสามพันบาท

การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้และการจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

5. การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

6. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

เงินกู้ตามข้อ 32 (1) (2) (3) และ (4) ต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน สำหรับเงินกู้ตามข้อ 32 (5) ให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว

7. การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

- 1) เงินกู้ตามข้อ 32 (1) (2) (3) และ (4) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี
- 2) เงินกู้ตามข้อ 32 (5) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

8. อัตราดอกเบี้ย

7) อัตราดอกเบี้ย เงินกู้ ร้อยละ 0.5 ต่อเดือน

8) อัตราดอกเบี้ย เงินฝาก ร้อยละเจ็ดต่อปี

9. ค่าปรับ ในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

กรณีกองทุนหนึ่งล้านบาทบ้านเขว้า หมู่ 11 มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาจากฐานะทางครอบครัว หากจนแต่มีความขยัน
2. นำเงินที่ได้ขอกู้ไปประกอบอาชีพตามที่ได้เขียนโครงการ และเป็นอาชีพที่สุจริต
3. ในครอบครัวเดียวกันมีสมาชิกหลายคน ให้อนุมัติเงินกู้ได้เพียงคนเดียว ถ้าเงินเหลือกรรมการพิจารณาอนุมัติให้สมาชิกคนต่อไปกู้ได้อีก

4. สมาชิกสามารถกู้เงินได้ไม่เกินคนละ 20,000 บาท ถ้าเกินต้องมีการประชุมเพื่อให้สมาชิกคนอื่นรับทราบและกรรมการทั้ง 15 คน พิจารณาอนุมัติร่วมกันแต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท

5. เป็นผู้ที่พร้อมจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนที่กำหนดขึ้นต้องมีความสามารถที่จะชำระเงินกู้คืนได้ทั้งหมดภายในหนึ่งปี พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 6 ต่อปี

วิธีการในการควบคุมและติดตามการให้เงินกู้ มีวิธีดังต่อไปนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากสมาชิกผู้กู้ โดยคณะกรรมการได้มอบหมายให้สมาชิกที่อยู่ใกล้กัน ช่วยตรวจสอบข้อเท็จจริง
2. คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันติดตามการให้เงินกู้ตามความเหมาะสมและเห็นสมควร

วิธีป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ ประกอบด้วย

1. จัดสมาชิกเป็นกลุ่ม ๆ ติดตามและค้ำประกันกันเอง
2. ให้มีหลักทรัพย์หรือมีสมาชิก ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน
3. แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันความเสี่ยงในการให้กู้
4. สร้างระเบียบในการให้กู้และชี้แจงให้สมาชิกรับทราบ

ผลประโยชน์ของกองทุนนำมาจัดสรรดังนี้

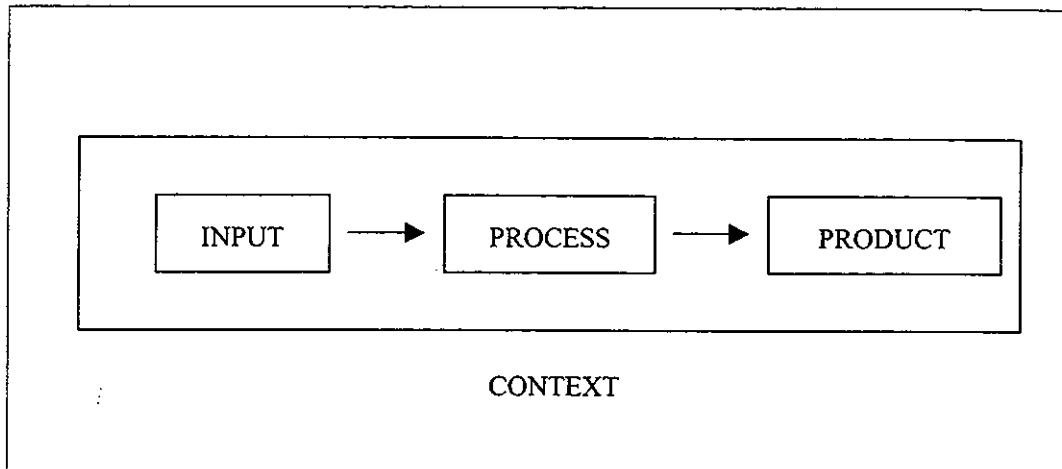
1. ช่วยเหลือค่าน้ำมันรถเวลาสมาชิกเจ็บป่วย
2. ช่วยเหลือทางการศึกษา
3. สนับสนุนด้านการกีฬาของหมู่บ้าน
4. จัดเป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน
5. ช่วยเหลือคนชราและผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล

จากการบรรยายโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล 22 มิถุนายน 2545 ดังนี้ CIPP MODEL เป็นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการประเมินโครงการ นำเสนอเป็นครั้งแรกโดย D.L. Stufflebeam และคณะ ในการประเมินโครงการจะยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักเพียงอย่างเดียวมันไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้น Stufflebeam จึงให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

นักประเมินโครงการที่ใช้แบบจำลอง CIPP จะพิจารณาโครงการที่ถูกประเมินในเชิงระบบ [System approach]

ตารางที่ 5 องค์ประกอบของระบบมีดังนี้

การประเมินตามทัศนะของ Stufflebeam คือ การประเมินองค์ประกอบต่างๆ ของระบบ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบนั้น ๆ

ดังนั้นในแบบจำลองการประเมินของ Stufflebeam แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ประเมินสภาพแวดล้อม	Context
2. ประเมินปัจจัยนำเข้า	Input
3. ประเมินกระบวนการ	Process
4. ประเมินผลผลิต	Product

ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและประเภทของการตัดสินใจเป็นดังนี้

ประเภทการประเมิน	ประเภทการตัดสินใจ
1. Context eva.	⇒ เลือกวัตถุประสงค์
2. Input eva.	⇒ เลือกแบบการจัดแผนงาน
3. Process eva.	⇒ เพื่อการปฏิบัติตามแผนงาน
4. Product eva.	⇒ ควรวชยหรือล้มเลิกโครงการ

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุน และมีการจัดสรรเงิน โอนเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งที่อนุมัติแล้วและยังไม่อนุมัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนั้น รัฐบาลจึงได้มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้กับบัณฑิต ได้เข้าไปศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ โดยให้บัณฑิตเข้าไปศึกษาสภาพความเป็นอยู่ซึ่งเป็นการลงไปปฏิบัติในพื้นที่ของหมู่บ้านจริงๆ โดยจัดให้นักศึกษาปฏิบัติตามหลักสูตร โดยเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัย และการประเมินผลโครงการ มีการออกแบบผลิตภัณฑ์การตลาด รวมไปถึงการเรียนรู้ในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นๆ และยังส่งผลให้บัณฑิตที่เข้าไปศึกษาหมู่บ้านหรือชุมชนจบหลักสูตรและได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตอีกทางหนึ่งด้วย

เป้าหมายสำคัญในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ ผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็งโดยมีกลุ่มหรือองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างยั่งยืน

9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

จากวารสารการศึกษานอกโรงเรียน เรื่อง *จุดเด่น จุดด้อย ของหมู่บ้าน* โดย นางลักขณ์ เคะระพิพงษ์ คณะทำงานกองทุนชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ หน้า 32 – 33. มีใจความว่า

ภายในชุมชนชนบท และเมืองขณะนี้คือ ผู้คนกำลังสับสนวุ่นวายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบและขั้นตอนที่คิดมาจากคณะกรรมการแห่งชาติหลายประเด็น ความกังวลของชุมชนเกิดจากการอยากได้เงินเร็วๆ และใครจะได้ก่อน ชุมชนของตนจะได้หรือไม่ ชุมชนเหล่านี้พุ่งเป้าหาคำตอบด้วยความอยากได้เงินล้านดังกล่าวให้เร็วที่สุด

จุดเด่น คือ สิทธิในการรับเงินกองทุน รัฐบาลมีเจตจำนงค์ให้ทุกหมู่บ้านที่มีความพร้อม ซึ่งแตกต่างจากกองทุนอื่นๆ ที่การพิจารณาขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่กองทุน เช่น กองทุน SIF หรือ กองทุน กชคจ. ขึ้นอยู่กับ อบต. และข้าราชการ ซึ่งกองทุนหมู่บ้านการจะได้หรือไม่ได้ ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชนเอง

จุดด้อย ของกองทุนหมู่บ้าน จากกรสำรวจตรวจสอบความคิดเห็นจากชุมชนต่าง ๆ เห็นว่าการกำหนดระยะเวลาในการกู้ยืมไม่เกิน 1 ปี เป็นข้อจำกัดควรให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและให้หลากหลายไปตามลักษณะอาชีพ และวัตถุประสงค์การกู้เงิน แม้ว่าเจตนาของรัฐบาลต้องการให้เกิดการหมุนเวียน แต่อาจไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้กู้และอาจเป็นกับดักแก่ผู้ที่กู้ที่ต้องหันไปกู้เงินนอกระบบ เพื่อให้ทันเวลาใช้คืนกองทุน เพราะเกรงจะเสียสัจจะ

จะอย่างไรก็ตามคงต้องลงดำเนินการไประยะหนึ่ง แต่สิ่งสำคัญคือ การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบติดตามของสาธารณชนเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากการคาดหมายกันว่า ผู้ได้กู้รอบแรกได้เงินแล้วไม่คืน โดยถือปรัชญาเดียวกันกับผู้ใหญ่ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า **“ไม่โกง ไม่หนี แต่ไม่มีให้”**

จากหนังสือพิมพ์มติชน หน้า 25 **“กองทุนหมู่บ้าน”** ต้องเป็นมากกว่า **“กองเงิน”** !

ศ.นพ.ประเวศ วะสี เมื่อพูดถึงกองทุนมักจะหมายถึงทุนทางการเงินล้วน ๆ แล้วก็ลงไปสู่เทคนิควิธีการว่าจะเอาเงินมาจากไหน บริหารอย่างไร ระบบบัญชีเป็นอย่างไร ฯลฯ กองทุนหมู่บ้านนั้นไม่ใช่ทุนทางการเงินอย่างเดียว ต้องประกอบขึ้นไปด้วย **ทุนที่เป็นคนแต่ละคน** คือทุนทางสังคมที่ถักทอคนแต่ละคนมาเป็นกลุ่มคนหรือสังคม **ทุนทางวัฒนธรรม** คือ วิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มคนที่ประสานสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม **ทุนทางศีลธรรม** หมายถึง ความถูกต้องแห่งการอยู่ร่วมกัน มีความเอื้ออาทร ความสุจริต ความเสียสละ **ทุนทางทรัพยากร** มีการอนุรักษ์และใช้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ **ทุนทางปัญญา** ได้แก่การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและนำเอาความรู้มาสังเคราะห์เป็นปัญญาและการจัดการ และ **ทุนที่เป็นเงิน** ช่วยกันออมไว้เพื่อให้กระบวนการออมและการจัดการรวมทั้งตัวเงินเป็นเครื่องกระตุ้นและส่งเสริมสร้างทุนที่ไม่ใช่เงิน

วันที่ 26 ธันวาคม 2544

- จัดเวทีสัมมนาระดับตำบลที่โรงเรียนพุดซาพิทยาคม โดยพัฒนากรอำเภอและคณะ-

- เรื่อง
1. เวทีประชาคมรวมพลังประชารัฐเสริมหนุนกองทุนหมู่บ้าน
 2. การจัดตั้งศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน (ศอช.) ประจำตำบลพุดซา

โดยมีจุดประสงค์

1. เวทีประชาคมระดับตำบล
2. เลือกตั้งประธาน ศอช.

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะรายการหนี้ของหมู่บ้านเขว้า หมู่ 11 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้านในการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 ซึ่งมีกำหนดเวลา 10 เดือน ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีวิธีการดำเนินการประเมินโครงการดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินกรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ ต้นแบบทางวิจัยความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า *ชีพพีโมเดล (CIPP Model)* ตามที่กำหนดไว้ในชุดวิชาสารนิพนธ์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้ C (Context) หมายถึง บริบททางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของหมู่บ้านเขว้า I (Input) หมายถึง ปัจจัยที่นำเข้าหน่วยระบบ เช่น นโยบายของรัฐบาล คณะกรรมการกองทุน P (Process) หมายถึง กระบวนการของหน่วยระบบ เช่น การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การทำบัญชี P (Product) หมายถึง ผลผลิตของหน่วยระบบประกอบด้วยจำนวนผู้ที่ได้กู้เงินและกู้ได้จำนวนเท่าไร

CIPP Model ของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ประกอบด้วย 2 ส่วนย่อย คือ ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A หมายถึง หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านเขว้าในระบบองค์รวม หน่วยระบบ A มีองค์ประกอบย่อย 3 ส่วน ได้แก่ I (Input) ปัจจัยนำเข้า เช่น นโยบายของรัฐบาล และเงิน 1 ล้านบาทเข้ามาในหมู่บ้าน P (Process) กระบวนการ คือ การจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การรับสมัครสมาชิก O (Output) ผลผลิตของหน่วยระบบ คือ จำนวนสมาชิกที่ได้รับเงินกู้จากกองทุน โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านเขว้าในระบบองค์รวม หน่วยระบบ B มีองค์ประกอบย่อย 3 ส่วน ได้แก่ I (Input) ปัจจัยนำเข้าคือ เงินที่กู้มาจากกองทุน P (Process) กระบวนการ คือ นำเงินที่ได้มาทำกิจการตามวัตถุประสงค์ O (Output) ผลผลิตของหน่วยระบบ คือ รายได้จากการทำกิจกรรม โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาด

จำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

ขอบเขตของการวิจัย การเลือกพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่ศึกษาเฉพาะบ้านเขว้า หมู่ 11 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างที่ได้ปฏิบัติงานอยู่จริงตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนกันยายน 2545 เท่านั้น ซึ่งเหตุผลที่กำหนดหมู่บ้านเขว้าเนื่องจากเป็นบัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้าน จึงได้เลือกบ้านเขว้าในการทำวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรในหมู่บ้านเขว้า ประชากรที่ผู้ทำวิจัยได้เลือกในการศึกษามา 3 กลุ่ม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

กลุ่ม A หมายถึง ภาพรวมของกองทุนบ้านเขว้า

กลุ่ม B หมายถึง สมาชิกผู้กู้แต่ละราย

กลุ่ม C หมายถึง บริบทชุมชน

ภาพรวมของกองทุนบ้านเขว้า ประชากรของหน่วยระบบนี้ได้แก่

- คณะกรรมการกองทุนมีทั้งหมด 15 คน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน โดยมีตำแหน่งดังต่อไปนี้

คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการทั้ง 15 คน ได้แก่

1. นายเจริญ	นาคหฤทัย	ประธานกองทุน	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายแสวง	มานสันเทียะ	รองประธาน	กรรมการหมู่บ้าน
3. นางเฉลย	บรรจบพุดซา	เลขา	แม่บ้าน
4. นายสมชาติ	หงษ์จันอัด	เหรัญญิก	ทำบัญชีออมทรัพย์
5. นางจำลอง	โสศก่าปึง	กรรมการ	แม่บ้าน
6. นางจัน	บัวขุนทด	กรรมการ	อสม.
7. นางซูเรียน	บรรจบพุดซา	กรรมการ	แม่บ้าน
8. นางสุภาพ	แขวงพุดซา	กรรมการ	แม่บ้าน
9. นายรุณ	จินสันเทียะ	กรรมการ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
10. นางพันธ์	รุ่งรัมย์	กรรมการ	ประธานกลุ่มแม่บ้าน
11. นางสมจิตร	หาดขุนทด	กรรมการ	แม่บ้าน
12. นายสมชาย	ลำไยจร	กรรมการ	ลูกบ้าน
13. นายล้วน	ใหญ่สูงเนิน	กรรมการ	กรรมการหมู่บ้าน

14. นายบุญเทียม	กกสันเทียะ	กรรมการ	ลูกบ้าน
15. นายบุญส่ง	แนบพุดชา	กรรมการ	สมาชิก อบต. พุดชา

- สมาชิกส่วนที่ไม่ได้กู้เงิน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- เจ้าหน้าที่ทางส่วนราชการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการ นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ชาวบ้านทั่วไปที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของคนในวงนอกกองทุน
 - สมาชิกผู้กู้แต่ละราย ณ เวลาที่ทำการศึกษาอยู่ โดยมีสมาชิกผู้กู้ทั้งหมด 58 ราย โดยสมาชิกผู้กู้เงินนำไปทำกิจกรรมดังต่อไปนี้
 1. ด้านการเกษตร จำนวน 37 ราย เป็นเงิน 614,000 บาท
 2. ด้านค้าขาย จำนวน 21 ราย เป็นเงิน 360,000 บาท
 - ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ได้แก่ **ผู้นำชุมชน** การเข้าหมู่บ้านเพื่อศึกษาภาคปฏิบัติเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน บุคคลแรกที่ต้องเข้าหาคือ ผู้นำทางการของชุมชน เช่น ฝ่ายต่าง ๆ ของประธานชุมชนต่าง ๆ อดีตผู้ใหญ่บ้าน อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการหมู่บ้านฝ่ายต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ความรับผิดชอบของท่าน นับว่าเป็นช่องทางการเข้าหาชุมชนที่ได้ผลทางหนึ่ง เราได้มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์ ขอความรู้ และคำแนะนำจากผู้นำทางการของหมู่บ้าน **ประธานกรรมการและกรรมการฝ่ายต่างๆ** ของกองทุนหมู่บ้านเขว้า ประธานกรรมการและกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มนี้ เป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านบ้านเขว้า **ชาวบ้านภายในหมู่บ้านเข้า** ที่มีความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน จากมุมมองที่แตกต่างกัน ผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้รู้ในเรื่องเฉพาะทาง เช่น หมอยาประจำบ้าน **กลุ่มตัวอย่าง** คือ ประชากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูล ได้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขว้าทั้งหมด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยจะใช้เกณฑ์ การสุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัด

ในการประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งตัวแปรที่กำหนดหน่วยระบบในการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านเขว้า สมาชิกผู้กู้แต่ละราย เป็นหลักสำคัญ โดยมีตัวแปรและตัวชี้วัดดังนี้

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ ตัวชี้วัดของบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ :

3.1.1 บริบทระดับประเทศ ได้แก่ สภาพของดิน ฟ้า อากาศ ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรม และตัวบ่งชี้อื่นๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านและชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

- ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้านการมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ดินทำกิน การอยากได้สิ่งของต่าง ๆ จนต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้เงินนอกระบบในการนำมาใช้จ่าย

- วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น

- ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

- ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน เช่น การละทิ้งถิ่นฐาน การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

3.2 ภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านเขว้า โครงการกองทุนหมู่บ้านโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วยหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ก่อตั้งนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน จึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบไปด้วย

- ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

นโยบายของรัฐบาล , ระเบียบแนวทางปฏิบัติจากส่วนกลาง, การประชาสัมพันธ์ (ระดับประเทศ, ระดับจังหวัด, ระดับอำเภอ), คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง, คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน, เงิน 1 ล้านบาท, เงินที่ผู้กู้ชำระคืน, ผู้สมัครขอกู้ , ทุนสะสมของหมู่บ้าน

- ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

การจัดทำระเบียบกองทุน, การจัดทำเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียน, ระบบบัญชีกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน, กิจกรรมเกี่ยวกับกู้เงินของกองทุน (การคัดเลือกผู้กู้, การโอนเงินให้ผู้กู้, การรับชำระหนี้), การส่งเสริมการใช้เงินกู้ (การแนะนำวิธีทำธุรกิจ, การช่วยหาตลาด) การตรวจสอบการใช้เงิน (การจัดผลประโยชน์)

- ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

จำนวนสมาชิกกองทุน, จำนวนผู้ได้กู้, ยอดเงินให้กู้, จำนวนผู้ชำระเงินตามกำหนด ยอดเงินผู้ชำระคืนตามกำหนด, การใช้เงินตามวัตถุประสงค์, ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง, ความเข้มแข็งของชุมชน, กองทุนสะสม, ชื่อเสียงของชุมชน

สมาชิกผู้กู้แต่ละราย ตัวชี้วัดของหน่วยระบบนี้ คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วย

1. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ, เงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้, สถานที่ ในการประกอบอาชีพ วัสดุอุปกรณ์ + วัสดุคิบ, เทคนิควิธีทำงาน, กำลังทำงาน

2. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

การทำกิจการถูกวิธี, การหาตลาดที่ดี, การหาวัสดุคิบที่ดี, การทำบัญชี, การวิเคราะห์ประเมิน

3. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

อาชีพเดิม (หลักและรอง), สมาชิกในครอบครัว, สภาพความเป็นอยู่, รายได้-หนี้สินของครอบครัว

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นเงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

ตัวแปรและลักษณะของค่าของตัวแปร ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยได้กล่าวไว้ในหัวข้อวัตถุประสงค์ของบทที่ 1 มีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเชิงวัชรูปเป้าหมายอย่างน้อยเพียงใดนั้น ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน... - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้
3. ทักษะคนที่ติดต่อกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้ - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็น

6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน

- สมาชิกกองทุน
- อื่นๆในรายงาน บร.2 (ข้อ 1-12)
- จำนวนสมาชิกกองทุน
- จำนวนเงินออมและเงินทุน
- ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร

1. คณะกรรมการบริหารกองทุน

- #### ลักษณะค่าของตัวแปร
- มีคณะกรรมการบริหารกองทุน
 - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน
 - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน

2. ระเบียบการบริหารกองทุน

- มีระเบียบการบริหารกองทุน
- มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ

3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

- มีการประชุมของคณะกรรมการ
- มีการรับสมัครสมาชิก
- มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน
- มีการรับเงินฝาก

4. การตัดสินใจเงินกู้

- มีการระดมทุนเงินฝาก
- มีระเบียบการกู้และขอกู้
- มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย
- จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้

5. มีการจัดสรรผลประโยชน์

- จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท
- จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
- มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหาร กองทุน - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบ อาชีพ
5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานกิจการของผู้กู้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึง ศักยภาพและแนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุนหรือผู้ปองร้ายหรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะเข้ามาในอนาคต

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุน โดยรวม	- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับ

- การดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกัน
รักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืน
จะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัด
การ
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน
- สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
 - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการ
ประกอบอาชีพ โดยไม่กู้หนีจากแหล่งที่
คอกเบี้ยแพง
 - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการ
ประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง
ทางเทคโนโลยี
 - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการ
ประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเอง
และมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด	- สภาพของป่า สภาพของดิน สภาพของ
หนองน้ำ - จำนวนของประชากร อาชีพครั้งแรกของ
ประชากร - ถนน ไฟฟ้า ประปา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่างๆ	
2.1 ทุนด้านการเงิน	- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่างๆและจำนวนเงิน
2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ	- จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพและสภาพของที่ดิน
2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี	- จำนวนวัด / มัสยิด / โบสถ์ - การใช้ภาษาพื้นบ้าน - มีโบราณสถาน- โบราณวัตถุ - อื่นๆในรายงาน บร.1 (ข้อ 5)

2.4 ทูทางปัญญา

- อื่นๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 5.7)
- จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน
- จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่างๆ
- จำนวนนักเรียนในระดับต่างๆ
- จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน

3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้

- 3.1 การเกษตร
- 3.2 ค้าขาย
- 3.3 การบริการในชุมชน
- 3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน
- 3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ

- ในแบบ บร. 4 ข้อ 5
- จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด
- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
- จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
- จำนวนกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร

1. ไม่มีการสนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน
2. ไม่มีความพึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจเงินกู้
- จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 เพื่อศึกษากระบวนการเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล

ตัวแปร

1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน
- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน
- มีหน่วยขององค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต
- มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- มีการจำหน่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่เชื่อมโยงกับตำบลอื่นๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

- 4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

ตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

1. มีความสามัคคี
2. มีความซื่อสัตย์
3. ยกย่องคนทำดี
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ลักษณะค่าบนตัวแปรใน บร.2

- 4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนให้กู้ยืมอย่างถาวร - ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี - มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ - มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นกลาง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ในการทำวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แผนที่ตำบล แผนที่หมู่บ้าน ระบบเครือข่าย การสังเกต แบบรายงานต่างๆ (บร.) ได้แก่

แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

แบบรายงาน บร.8 (แบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนของชุมชนหมู่บ้าน)

แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในลักษณะอื่น ๆ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่มุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ สำหรับวิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำวิจัยนี้ประกอบด้วยหลายวิธีอัน ได้แก่ การสัมภาษณ์

ประกอบตามแบบ บร. ต่างๆ, การประชุมเวทีชาวบ้าน, การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม, การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม, ใช้ข้อมูลจากหน่วยงานราชการ กชช.2ค. จปฐ., เก็บข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุป โดยได้กำหนดประเด็นหลักไว้ คือ สภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการวิเคราะห์อนาคตของกองทุนเงินล้าน โดยพิจารณาศักยภาพของชุมชน ซึ่งมีประเด็นย่อยของแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทั่วไป สภาพความเป็นอยู่ สาธารณูปโภค
2. สภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 2.1 ความสามัคคีในชุมชน
 - 2.2 จิตสำนึกร่วมกันของประชาชนในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหาร
 - 2.3 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบถึงนโยบายและวิธีการบริหารจัดการ

กองทุน

2.4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารจัดการกองทุน โดยเริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

- 2.5 กำหนดวิธีแก้ปัญหาเมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้น

ความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการวิเคราะห์อนาคตของกองทุนเงินล้าน โดยพิจารณาศักยภาพของชุมชน

- 3.1 โครงสร้างขององค์กรบริหารและจัดการในชุมชน
- 3.2 ความสนับสนุนเกื้อกูลกันภายในชุมชน
- 3.3 ความรับผิดชอบของสมาชิกในชุมชน
- 3.4 การศึกษา การเรียนรู้การหาโอกาสเพิ่มเติมของสมาชิกในชุมชน
- 3.5 โครงสร้างพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติของสมาชิกในชุมชน
- 3.6 วัฒนธรรมและค่านิยมความเป็นอยู่จากภายนอกชุมชน
- 3.7 ความเป็นผู้นำของสมาชิกในชุมชน
- 3.8 ความหลากหลายของอาชีพและวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน

การวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูล

ลักษณะธรรมชาติของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ คุณลักษณะของข้อมูลดังกล่าว เป็นผลมาจากการจดบันทึกและรวบรวมผลการศึกษาจากสถานที่จริงด้วยวิธีการศึกษาแบบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นการวิเคราะห์และตีความหมายของข้อมูลที่เต็มไปด้วยรายละเอียดของคำพูด พฤติกรรม ความคิดเห็น จำเป็นต้องใช้วิธีการที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อค้นหาความหมาย ค้นหาข้ออธิบาย และสร้างข้อสรุปรวมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเข้ากับสถานการณ์ บริบทแวดล้อมและความเป็นจริงของบ้านเขว้า

ในปัจจุบันข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากการศึกษาสถานที่จริงที่ได้รวบรวมข้อมูลเกือบทั้งหมดของหมู่บ้าน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ รวมถึงข้อเขียนประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในชั้นนี้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ก็จะได้รับวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การตรวจสอบข้อมูลจากบันทึกสถานที่จริง ไม่ว่าจะข้อมูลจะมาจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ จะต้องได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดก่อน การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ข้อมูล เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยอาจอยู่ในรูปของสิ่งตีพิมพ์ที่แตกต่างกัน เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน รายงานการวิจัย บันทึกการประชุม การใช้ประโยชน์จากเอกสารเหล่านี้ จึงต้องใช้เวลาทั้งในการรวบรวม การจัดหมวดหมู่และการดึงเอาใจความสำคัญ หรือประเด็นสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ การจัดระบบข้อมูล โดยการแยกข้อมูลออกเป็นหัวข้อหรือประเด็นสำคัญ การใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีทางมนุษยวิทยาในการอธิบายและตีความหมายการจัดระบบ การอธิบายความหมาย การเชื่อมโยงความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบข้อมูลภาคสนามและข้อมูลเอกสารเข้าด้วยกันนั้น จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ประโยชน์จากแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การใช้เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ เช่น การใช้แผนที่ แผนผัง ฯลฯ นับว่าเป็นสิ่งที่ก่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเป็นอย่างยิ่งแผนที่แสดงที่ตั้งทางกายภาพภูมิศาสตร์ อาณาเขตติดต่อ ฯลฯ ย่อมช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจในสิ่งที่บรรยายไปได้ชัดเจนมากขึ้น

บทที่ 4

ผลการประเมินบริบทชุมชน

สารนิพนธ์บทที่ 4 เป็นผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิพพ์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1-5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 4 ประการมี 6 ขั้นตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน
- ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
- ตอนที่ 3 ผลการทดลองวิธีการใหม่ (ถ้ามี)
- ตอนที่ 4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
- ตอนที่ 5 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ตอนที่ 6 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่
 - เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด
 - เพื่อทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
 - เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้
 - เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี – เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1.บริบทระดับประเทศ

1.) ความยากจนของประเทศ

หนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 21 มิถุนายน 2545 ผลจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับภาวะความยากจนของประชากรไทย โดยใช้ข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่าจากเส้นความยากจนในปี 2541 โดยเฉลี่ยประมาณ 911 บาท/คน/เดือน มีจำนวนประชากรที่จัดว่ายากจนเนื่องจากมีรายได้

ต่ำกว่าเส้นความยากจน* ประมาณ 7.9 ล้านคนหรือร้อยละ 12.9 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งพื้นที่ที่จัดได้ว่ามีคนจนมากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจากการประชุมวันที่ 31 มิถุนายน 2545 เรื่อง ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย : 5 ปี หลังวิกฤตเศรษฐกิจ พบว่าคนไทยมีความอยู่ดีมีสุขดีโดยรวมลดลง ซึ่งการว่างงานและความไม่มั่นคงในการทำงานมีผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยมากที่สุด จะเห็นว่าความยากจนในบางพื้นที่ เป็นความยากจนแบบซ้ำซาก เพราะตอบสนองต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้น้อยกว่าพื้นที่อื่น ขณะที่คนไทยส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของ GDP ในปี 2544 เศรษฐกิจโลกชะลอตัวทำให้เศรษฐกิจขยายตัวลดลงเหลือเพียง 1.8% แม้ว่าอุปสงค์จะเพิ่มขึ้น แต่การส่งออกทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง

สรุปได้ว่า นโยบายการบริหารเศรษฐกิจในระยะต่อไปนั้นควรจะมีการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น โดยใช้นโยบายการเงินและการคลังดูแลให้เศรษฐกิจฟื้นตัวเต็มที่ และขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่สำคัญคือ หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ต้องหาทางลดอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันควรดูแลการบริโภคภาคเอกชนให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งรายได้จากเงินตราต่างประเทศ จากการส่งออกและท่องเที่ยว ส่วนแนวทางการบริหารนโยบายการเงินต้องให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันกับระบบการเงินเพื่อป้องกันวิกฤต ไม่ให้พึ่งพาสถาบันการเงินมากเกินไป

(* เส้นความยากจน หมายถึง ระดับรายได้ที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการขั้นต่ำในการบริโภคสารอาหารและสินค้า/บริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต)

2.) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

นางสาวกฤษณา รวยอาจิม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม Website : www.smethai.net
แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม) มีสาระสำคัญดังนี้

1. บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ในปัจจุบันภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสนหรือร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมคือ มีการจ้างงานประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากซึ่งอยู่นอกระบบไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ในภาคอุตสาหกรรมแรงงานประมาณครึ่งหนึ่งและการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้นหลังวิกฤตประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 พึ่งพาดตลาดต่างประเทศและอุตสาหกรรมส่งออก ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ปรับปรุงขั้นต้นและขั้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการที่จะทำให้ไทยสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม

1. ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง คือ ความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้วยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งมีปัจจัยแวดล้อม การประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไป อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถเปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ ไปสู่การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศต่างก็เข้าสู่มาตรฐานสากลและยกระดับคุณภาพให้ทัดเทียมคู่แข่งชั้นนำชาติมากขึ้น

3. กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาข้างต้น จึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการไว้ดังนี้

ยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ, พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs, สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs, เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและสร้างกลไกเสริม SMEs, ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ, พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน, สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร

4. กลไกการบริหารแผน

กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ จะอยู่ภายใต้ฟ.ร.บ. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหารและประสานแผน เป็นที่คาดหมายว่า เมื่อได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้น ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคบริการได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ จะสามารถช่วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปในทางเดียวกัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็งมาก สามารถผลิตและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยในอนาคต

3.) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ร่วมด้วยช่วยกัน Website : www.rakbankerd.com ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้ประมาณการอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยสำหรับปี 2545 – 2546 ดังนี้

การส่งออกคาดว่าจะมีอัตราการขยายตัวตลอดทั้งปี 2545 เมื่อเทียบกับที่หดตัวในปีก่อน ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ยังคาดว่าจะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่น่าจะชัดเจนขึ้นในปี 2546 นำที่จะส่งผลให้การส่งออกของไทยสามารถขยายตัวได้ การลงทุนจะมีอัตราการขยายตัวตลอดทั้งปีเมื่อเทียบกับปี 2544 การลงทุนได้รับแรงหนุนจากการใช้จ่ายในโครงการลงทุนของภาครัฐ และการก่อสร้าง

ของภาคเอกชน ดังจะเห็นได้จากยอดขายปูนซีเมนต์ และยอดขายของรถยนต์เชิงพาณิชย์ในช่วง 4 เดือนแรก (มกราคม – เมษายน) ในขณะที่การใช้งบลงทุนของรัฐบาลก็ขยายตัวในช่วง 7 เดือนแรกของปีงบประมาณ (ตุลาคม 2544 – เมษายน 2545) สำหรับปี 2546 คาดว่า การลงทุนรวมของระบบเศรษฐกิจจะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากความต้องการสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นตามการฟื้นตัวของภาคการผลิต ในขณะที่รายจ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาลอาจจะมีอัตราการขยายตัวที่ชะลอลง จากการควบคุมรายจ่ายของรัฐบาล

ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด ในปี 2545 คาดว่าประเทศไทยจะมีดุลการค้าเกินดุลประมาณ 2.22 – 2.25 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งอาจจะลดลงจากปี 2544 ในขณะที่การเกินดุลบัญชีเดินสะพัด โดยลดลงจากปีก่อนหน้าเช่นเดียวกัน สำหรับในปี 2546 การขยายตัวของ การนำเข้าและการใช้จ่ายของประชาชนในประเทศ จะส่งผลให้ฐานะการเกินดุลทั้งสอง มีแนวโน้มที่จะลดลงไปอีกจากปี 2545 โดยการเกินดุลการค้าอาจจะเหลือเพียง 1.1 – 1.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดอาจจะอยู่ที่ประมาณ 4.8 พันล้านดอลลาร์เท่านั้น การปรับเพิ่มของทุนสำรองระหว่างประเทศใน ปี 2545 จะเป็นผลมาจากฐานะการเกินดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด ในขณะที่เงินทุนไหลออกสุทธิชะลอลง ซึ่งผลให้ดุลการชำระเงินของประเทศไทยเกินดุล ส่วนในปี 2546 คาดว่าการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน จะส่งผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศขยับเพิ่มขึ้นอีก ค่าเงินบาท คาดว่าจะมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดทั้งปี 2545 42.8 – 43.0 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ การแข็งค่าของเงินบาทเป็นผลมาจากการอ่อนตัวของเงินดอลลาร์สหรัฐเมื่อเทียบกับเงินสกุลหลักอื่น ๆ โดยเฉพาะเงินเยน และเงินยูโร นอกจากนี้เงินบาทยังได้รับแรงหนุนจากฐานะทุนสำรองระหว่างประเทศของไทย ที่ปรับเพิ่มขึ้น จากการเกินดุลการชำระเงิน สำหรับในปี 2546 คาดว่า ค่าเงินบาทจะยังคงได้รับแรงหนุนจากฐานะการเกินดุลการชำระเงินของประเทศโดยรวมแล้ว ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า เศรษฐกิจไทยอาจจะมีอัตราการขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อน อันเป็นผลจากการขยายตัวในหมวดการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนและการบริโภคในประเทศ รวมทั้งจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของรัฐบาล สำหรับปี 2546 การฟื้นตัวของ การส่งออก จะเป็นปัจจัยหลักที่จะหนุนให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยขยับเพิ่มขึ้น สำหรับอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในไตรมาสแรกของปี 2545 ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า GDP ของไทยจะมีอัตราการขยายตัวประมาณ 3.1 – 3.7 % เมื่อเทียบกับอัตราการขยายตัวในไตรมาสก่อนหน้า โดยองค์ประกอบของ GDP คาดว่า จะมีอัตราการขยายตัวที่เด่นชัดที่สุดในไตรมาสแรก คงจะได้แก่การลงทุนของภาคเอกชน และการใช้จ่ายของรัฐบาล

4.) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

หนังสือพิมพ์มติชน วันพุธที่ 31 กรกฎาคม 2545 หน้า 14 *ขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ*
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจทั่วประเทศ มีเนื้อความว่า

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 กรกฎาคม 2545 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมจะเสนอให้ที่ประชุมเห็นชอบการปรับอัตราเงินเดือน ค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ จากวันละ 157 บาท เป็นวันละ 165 บาท ในทุกท้องที่ทั่วประเทศ โดยให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลัง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2544 และทางคณะรัฐมนตรีมีความเป็นห่วงว่าหากปรับย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2544 อาจทำให้รัฐวิสาหกิจบางแห่งมีปัญหาในด้านงบประมาณการจ่ายค่าจ้างย้อนหลัง เนื่องจากไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้ หรือรัฐวิสาหกิจบางแห่งที่ขาดทุนอาจจะไม่สามารถดำเนินการได้ อย่างไรก็ตามการปรับในครั้งนี้เป็นไปตามมติคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ที่ให้ปรับเพิ่มขึ้นอีก 7 บาท และจากการสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นชอบให้ปรับย้อนหลัง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับลูกจ้างทั้งรัฐวิสาหกิจและเอกชนควรมีอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเท่าเทียมกันและควรปรับไปพร้อม ๆ กัน

หนังสือพิมพ์มติชน วันพุธที่ 31 กรกฎาคม 2545 หน้า 15 *ส่งข้าวขายอิน โคนิเซีย*
มีใจความว่า

ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อการเกษตรกร (อ.ต.ก.) กล่าวว่า การที่ให้บริษัท เพอร์ซิเด็นท์ อะกรี เทคดิง จำกัด ได้เป็นตัวแทนส่งออกข้าวสาร จำนวน 500,000 ตัน มีการเปิดประมูลอย่างถูกต้องและทางลูกเป็นผู้เลือกบริษัทผู้ส่งออกเอง ในขณะที่ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ระบุว่า การขายข้าวจำนวน 500,000 ตันนี้ ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ในการส่งออกด้วย นายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กล่าวว่า การขายข้าวให้อินโดนีเซีย สืบเนื่องมาจากการทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างไทยกับอินโดนีเซียเมื่อเดือนตุลาคม 2544 ระบุว่า อินโดนีเซียต้องการซื้อข้าวจากไทย 500,000 ตัน ต่อจากนั้นทางอินโดนีเซียมีการเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ และเจรจาเพื่อซื้อข้าวกันอีกครั้งโดยเป็นการซื้อแบบรัฐต่อรัฐ (จีทูจี) จำนวนทั้งหมด 300,000 ตัน และแบบเอ็กเคาต์เทรด 200,000 ตัน เพื่อแลกกับเครื่องบิน ๑๒ ลำ รถไฟ ปู๊ย และยังคงกล่าวอีกว่า ขณะนี้ยังไม่ทราบในรายละเอียดว่ามีการขายข้าวด้วยวิธีการแบบใด แต่การที่ขายข้าวโดยรัฐบาลเป็นผู้ไปเจรจานั้น จะนำข้าวของเอกชนหรือข้าวของสต็อกของรัฐบาลไปส่งออกก็ได้ ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นข้าวของรัฐบาลเท่านั้น เพราะการที่จะนำข้าวมาจากไหนก็เป็นข้าวของไทยเหมือนกัน

5.) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ร่วมด้วยช่วยกัน Website : www.rakbankerd.com รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2542 พอสรุปได้ดังนี้

รายได้ของครัวเรือนและแหล่งที่มาของรายได้ ประเทศไทยมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 12,729 บาท/ครัวเรือน โดยมีแหล่งที่มาจกค่าแรงและเงินเดือน กำไรจากการประกอบธุรกิจนอกภาคเกษตร กำไรจากการประกอบธุรกิจภาคเกษตร และมีมาจากแหล่งรายได้อื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและประเภทของค่าใช้จ่ายครัวเรือนทั่วประเทศ มีรายจ่ายโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 10,238 บาท/ครัวเรือน โดยเป็นรายจ่ายด้านอาหารและเครื่องค้มี รายจ่ายด้านที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร

รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินของครัวเรือน ครัวเรือนทุกภาคของประเทศไทยมีรายได้โดยเฉลี่ยสูงกว่ารายจ่าย (รายจ่ายในที่นี้ไม่รวมรายจ่ายที่เป็นการสะสมทุน) มีสัดส่วนของรายจ่ายต่อรายได้อยู่ในระหว่างร้อยละ 75.9 – 85.9 ของรายได้ของครัวเรือนในแต่ละภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสัดส่วนสูงสุด ขณะที่ครัวเรือนในเขตกรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการมีสัดส่วนต่ำที่สุด) สำหรับเรื่องของหนี้สิน จำนวนหนี้สินเฉลี่ย 124,330 บาท/ครัวเรือน โดยครัวเรือนในภาคเหนือมีหนี้สินเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อเทียบกับปีก่อนในอัตราร้อยละ 17.6 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 2.2

การกระจายรายได้ของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนในภาคกลางมีการกระจายรายได้ดีกว่าภาคอื่น ๆ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของความไม่เสมอภาคค่าที่สูงสุด คือ 0.364 ภาคใต้ 0.366 สำหรับครัวเรือนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มากกว่าภาคอื่น ๆ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของความไม่เสมอภาคเท่ากับ 0.404 เท่ากันทั้งสองภาค

ความยากจน พื้นที่ที่มีสัดส่วนความยากจนสูงสุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีค่าเฉลี่ยประมาณ 911 บาท/คน/ครัวเรือน เนื่องจากมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ประมาณ 7.9 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.9 ของประชากรทั้งประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น บ้านเขว้า ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประวัติความเป็นมา

บ้านเขว้าเป็นชื่อเดิมที่ตั้งขึ้นมาประมาณ 200-300 ปี ในอดีตนั้น บริเวณหมู่บ้านเขว้าเป็นป่าไม้ไผ่ และต้นไม้ใหญ่มากมายหลายชนิดรวมทั้งต้นเขว้า เชื่อกันว่าเพราะมีต้นเขว้ามากมาย จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า *บ้านเขว้า* ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์มีสัตว์ป่ามากมาย และมีบึงขนาดใหญ่อยู่ทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้าน ปัจจุบันเรียกกันว่า *บึงเขว้า* คนในหมู่บ้านเริ่มแรกนั้นเป็นพวกลาวแท้เข้ามาอาศัยอยู่ ทราบว่าเป็นพวกลาวจากทางแถบจังหวัดยโสธรและโกสัฒนบุรี การคมนาคมใน

สมัยนั้นจะเป็นการเดินทางเดียวและเป็นทางเกวียนผ่าน อาชีพของชาวบ้านคือการหาของป่าแลกเปลี่ยนกัน จะไม่มีการซื้อขายเกิดขึ้นในสมัยนั้น และการทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านมาจนถึงปัจจุบันนี้

ปัจจุบันชาวบ้านได้มีการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อจับจองที่ และปลูกบ้านเรือนเพื่ออยู่อาศัย เชื่อกันว่า เนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่าจึงทำให้ชาวบ้านเกิดเป็นโรคฝีดาษ โรคห่าเกิดขึ้นทำให้ชาวบ้านล้มตายไปเป็นจำนวนมาก จึงมีชาวบ้านบางส่วนพากันอพยพออกไปอยู่ที่อื่น รวมทั้งออกไปตั้งรกรากอยู่ที่จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งก็ใช้ชื่อบ้านชื่อเดิมคือ **บ้านเขว้า (โนนแดง)** แต่ก็มีส่วนที่ไม่ยอมอพยพออกจากหมู่บ้าน

แหล่งที่มา :	จากคำบอกเล่าของ	ยายอ่อน	กกลันเทียะ	อายุ	91 ปี
:		ตาชื่น	แนบพุดชา	อายุ	80 ปี

การตั้งถิ่นฐาน

บ้านเขว้า เป็นชื่อเดิมที่ตั้งขึ้นมาประมาณ 200-300 ปี คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านเป็นพวกลาวแท้ที่อพยพมาจากแถบโยสธร เพื่อมาตั้งรกรากและทำมาหากิน เนื่องจากบริเวณหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์มาก สาเหตุที่มีการอพยพโยกย้ายจากภูมิลำเนาเดิมเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านเขว้าสามารถแยกได้ดังนี้

1. ประสบภาวะแห้งแล้ง เนื่องจากภูมิลำเนาเดิมที่เคยประกอบอาชีพอยู่เกิดภาวะแห้งแล้งจึงประกอบอาชีพไม่ได้ผลเพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัว เมื่อทราบว่ามีที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์กว่า จึงพากันโยกย้ายเข้ามาจับจองที่ดิน หรือซื้อที่ดินในหมู่บ้านเขว้าเพื่อประกอบอาชีพ ...

2. เพื่อเลี้ยงชีพ กรณีนี้หมายถึง ราษฎรส่วนใหญ่ที่จะไป ๆ มา ๆ ระหว่างภูมิลำเนาเดิมและบ้านเขว้า เมื่อถึงฤดูการทำนา ก็จะกลับไปอยู่ที่ภูมิลำเนาเดิม และเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะกลับเข้ามาที่บ้านเขว้า และจะนำข้าวมาเป็นเสบียงในการบริโภคในช่วงของการเพาะปลูกพืชไร่ หรือมันสำปะหลัง พวกนี้มักจะไม่ขายที่ดินและบ้านที่อยู่ในภูมิลำเนาเดิม

โดยสรุปแล้ว ลักษณะการจัดตั้งบ้านเรือนของหมู่บ้านเขว้า จะตั้งไปตามแนวความยาวของสองฝักถนนในรัศมีประมาณ 200 เมตร เป็นระยะทางยาวประมาณ 2 กิโลเมตรเศษ ตัวบ้านจะใช้ไม้ไผ่ตีรอบ ๆ มีชานกลางบ้าน หลังคาจะมุงด้วยปรือ บ้านเรือนในปัจจุบันได้มีการพัฒนาขึ้นมาจากเดิมโดยตัวบ้านจะใช้ไม้กระดานสองชั้น หรือครึ่งไม้ครึ่งปูน หรือเป็นบ้านปูนชั้นเดียว การตั้งบ้านเรือนจะมีลักษณะกระจัดกระจาย ชาวบ้านเรียกว่า ชุม หรือละแวก มีราษฎรอพยพ

โยกย้ายออกจากหมู่บ้านเขว้าในปัจจุบันมีน้อยมาก มีเพียงกรณีของการแต่งงานแล้วย้ายตามสามีหรือภรรยาไปอยู่อีกหมู่บ้านหนึ่ง

การขยายตัวของประชากร

ในอดีตนั้นบ้านเขว้ามีประชากรทั้งหมดประมาณ 30-40 ครัวเรือนเท่านั้น ในการตั้งท้องของหญิงในสมัยนั้นจะมีต่อกันไปเรื่อย ๆ ประมาณ 8-12 คน เพราะชาวบ้านในสมัยนั้นยังไม่รู้จักการคุมกำเนิด จึงเป็นคำกล่าวต่อ ๆ กันมาจนถึงปัจจุบันว่า ลูกเต็มบ้านหลานเต็มเมือง การทำมาหากินในสมัยนั้นจะแบ่งปันซึ่งกันและกัน มีของกินของใช้ก็แลกเปลี่ยนกัน ความเป็นอยู่ของชาวบ้านจะอยู่รวมกันในพื้นที่เดียวกัน คือ ถ้าครอบครัวไหนมีลูกที่แต่งงานแล้วก็ตั้งบ้านเรือนในพื้นที่เดียวกัน ในปัจจุบันบ้านเขว้ามีประชากรทั้งหมด 65 ครัวเรือน มีสมาชิกทั้งหมด 358 คน แยกเป็นชาย 170 คน เป็นหญิง 188 คน ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ได้รับความดูแลและอนุเคราะห์จากรัฐบาลมีทั้งหมด 5 คน คนพิการ 1 คน

ตารางที่ 6 ลักษณะของประชากรดังต่อไปนี้

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	170	47.49
- หญิง	188	52.51
รวม	358	100
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	14	3.91
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	13	3.63
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	24	6.70
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	17	4.75
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	19	5.31
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	212	59.22
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	39	10.89
60 ปี 1 วันขึ้นไป	20	5.59
รวม	358	100

ระบบนิเวศน์ของชุมชน

ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านเขว้า

บ้านเขว้าตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศเหนือประมาณ 19 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีหมู่บ้านทั้งหมด 18 หมู่บ้าน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านกระเสียว ตำบลกำปัง อำเภอโนนไทย
ทิศใต้	ติดกับบ้านคอนกระทิง ตำบลพุดซา
ทิศตะวันออก	ติดกับบ้านลำโพง ตำบลพุดซา
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านซาด ตำบลกำปัง อำเภอโนนไทย

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นเนินป่า ซึ่งราษฎรได้อพยพเข้ามาทำการหักร้างถางป่า เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและปลูกไร่มันสำปะหลังเกือบทั้งหมด แม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวเกือบจะหมดสภาพป่าไปแล้วก็ยังมีบึงขนาดใหญ่ในบริเวณหมู่บ้านที่ไว้ใช้บริโภค

ทรัพยากรธรรมชาติ

- **ป่าไม้** ในอดีตป่าไม้ส่วนใหญ่จะเป็นต้นเขว้า ซึ่งเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน และป่าไผ่ แต่ในปัจจุบันนี้ไม้เหล่านี้ได้สูญพันธุ์ไปจนเกือบหมดแล้วเพราะการหักร้างถางป่าเพื่อทำไร่และเป็นที่อยู่อาศัย จะมีต้นเขว้าเหลือไว้ให้ลูกหลานได้ดูเพียง 1 ต้น (ที่บ้านของตาชื่น แนบพุดซา)

- **แหล่งน้ำ** มีบึงที่สำคัญ คือ บึงเขว้า ซึ่งมีขนาดใหญ่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ในฤดูฝนจะมีน้ำมาก แต่พอเมื่อถึงฤดูแล้งน้ำในบึงจะแห้งจนเกือบหมดจนหน้าดินเกิดเป็นเกลือ ทำให้ น้ำในบึงเค็ม และในปัจจุบันนี้บึงเขว้ามีลักษณะดินเค็มมาก ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้าน บึงเขว้ามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในหมู่บ้านมากเนื่องจากชาวบ้านจะใช้น้ำในการบริโภค อุปโภค ใช้ในการหุงหาอาหาร ถึงแม้ว่าน้ำจะเค็มจนกินไปก็ตาม

- **ลักษณะดิน** พื้นที่ดินในหมู่บ้านปัจจุบันจะเป็นเกลือขึ้น เพราะเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้พื้นที่ว่างและแห้งแล้งในช่วงแรกเริ่มที่พื้นดินจะเป็นเกลือเค็มนั้น ดินจะขึ้นค้างสีขาวเพียงนิดเดียว และต่อ ๆ มาก็คจะขยายอาณาเขตกว้างขึ้นตามบริเวณที่มีความแห้งแล้งเข้าถึง จึงทำให้ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกพืช ผัก

ลักษณะภูมิอากาศ

- ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เดือนเมษายน อากาศร้อนและแห้งแล้ง
 ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม จะมีฝนตกเป็นระยะ ๆ
 ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม อากาศค่อนข้างหนาวเย็น

ระบบสาธารณสุขโลก

ในปัจจุบัน หมู่บ้านเขว้ามีระบบสาธารณสุขโลกเข้าถึงหมู่บ้านมากมายเท่าเทียมกับหมู่บ้านอื่น ๆ ทั้ง 18 หมู่บ้านในตำบลพุดซา สามารถแยกได้ดังนี้คือ

1. ประปาหมู่บ้าน สร้างขึ้นโดยหน่วยงานของ อบต. พุดซา เมื่อปลายปี พ.ศ. 2542 มีชาวบ้านที่ได้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านทั้งหมด 64 ครอบครัว

2. ถนนลูกรังเข้าหมู่บ้าน สร้างขึ้นโดยหน่วยงานของพัฒนาชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2532 มีความยาวทั้งหมด 3,500 เมตร

3. ถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน สร้างขึ้นโดยหน่วยงานของ อบต. พุดซา เมื่อปี พ.ศ. 2539 มีความยาวทั้งหมด 2,800 เมตร

4. ไฟฟ้าเข้าหมู่บ้าน เมื่อปี 2541 ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ทั้งหมด 65 ครัวเรือน

ปัจจุบันในหมู่บ้านมีเครื่องอำนวยความสะดวกเกือบทุกหลังคาเรือน เช่น โทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น หม้อหุงข้าวไฟฟ้า มีโทรศัพท์ใช้ 6 หลังคาเรือน เข้าหมู่บ้านเมื่อปลายปี พ.ศ. 2544 ประเภทและจำนวนเครื่องมือเครื่องใช้

เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตและอำนวยความสะดวกของราษฎรในหมู่บ้านเขว้า มีน้อยมาก ราษฎรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานภายในครอบครัวเสียเป็นส่วนใหญ่ สามารถแยกประเภทได้ดังนี้ :

ตารางที่ 7 จำนวนเครื่องมือเครื่องใช้ในหมู่บ้านเขว้า

ประเภท	จำนวนครัวเรือนที่ใช้	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. รถยนต์	5	12.5	
2. รถจักรยานยนต์	25	62.5	
3. รถไถนา	10	25	
รวม	40	100	

แหล่งที่มา : จากการสำรวจของผู้เขียนในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544

การคมนาคม

การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านเขว้าและหมู่บ้านอื่นจะมีทางเดียว คือ ทางบก และเส้นทางหลักคือ ถนนสายคอนกระทิง-บ้านเขว้า-กำปิง เป็นถนนลาดยางคอนกรีตระยะห่างจากเส้นทางหลักของตำบลพุดซา ประมาณ 7 กิโลเมตร จากทางแยกถึงหมู่บ้านเขว้า มีรถยนต์โดยสารประจำทางวิ่งตามเส้นทาง บ้านจอก (กำปิง) - ผ่านบ้านเขว้า - คอนกระทิง เข้าตัวเมืองมีจำนวน 5 คัน ระยะเวลาในการวิ่งเข้าตัวเมืองจะใช้เวลาประมาณ 45 นาที ค่าโดยสารสำหรับผู้ใหญ่ เก็บคนละ 15 บาท เด็กคนละ 7 บาท

ระบบสังคมและวัฒนธรรม

เครือญาติ

เนื่องจากบ้านเขว้าเป็นหมู่บ้านที่เกิดขึ้นมาแล้วประมาณ 200-300 ปี ดังนั้นภายในหมู่บ้านก็ยังมีปู่ย่า ตาทวดที่เป็นผู้เฒ่า ผู้แก่ที่เล่าสืบต่อกันมาถึงความป็นมาของหมู่บ้าน และยังมีตระกูลที่เก่าแก่ของหมู่บ้านที่ให้ความสำคัญของบ้านเขว้า รู้ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านตั้งแต่ในอดีตที่จำความได้และสามารถเล่าต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ สามารถแยกตระกูลที่เก่าแก่ได้เป็น 3 ตระกูล คือ

1. ตระกูล โทนพุดซา ในปัจจุบันยังมีหลาน เหลน โหลน ที่สืบตระกูลอยู่ทุกวันนี้ คือ ปู่น้อย-ย่ามี โทนพุดซา
2. ตระกูล แบนพุดซา ในปัจจุบันมีลูกชื่อ ย่าหลุย ได้ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดสุรินทร์ (จึงไม่ทราบว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่) มีตาชื่น แบนพุดซา ซึ่งเป็นหลานสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้
3. ตระกูล บรรจบพุดซา สืบทอดตระกูลโดย ปู่น้อย-ย่าแดง ปัจจุบันได้เสียชีวิตไปแล้ว คงเหลืออยู่แต่เหลน โหลน

แหล่งที่มา : จากคำบอกเล่าของ ตาชื่น แบนพุดซา

ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ลักษณะทางการเมืองการปกครองภายในหมู่บ้านเขว้าเป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 คือ เป็นหมู่บ้านที่ขึ้นกับตำบลและอำเภอ มีผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำหมู่บ้านและมีคณะกรรมการภายในหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านตามลำดับดังนี้

1. นายเชื่อม ปล้องพุดซา อยู่ในตำแหน่ง พ.ศ. 2459 - 2476
2. นายสุตร แบนพุดซา อยู่ในตำแหน่ง พ.ศ. 2476 - 2492

3. นายเที่ยง	ทะยอมใหม่	อยู่ในตำแหน่ง	พ.ศ. 2492 – 2511
4. นายสร่วง	พร้อมสันเทียะ	อยู่ในตำแหน่ง	พ.ศ. 2511 – 2525
5. นายส่ง	ขันพุดชา	อยู่ในตำแหน่ง	พ.ศ. 2525 – 2527
6. นายเจริญ	นาคหฤทัย	อยู่ในตำแหน่ง	พ.ศ. 2527 – 2543
7. นายเจริญ	นาคหฤทัย	อยู่ในตำแหน่ง	พ.ศ. 2543 จนถึงปัจจุบัน

แหล่งที่มา : จากทำเนียบรายชื่อผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านในตำบลพุดชา

สภาพทางเศรษฐกิจของบ้านเขว้า

ราษฎรในหมู่บ้านเขว้ามีอาชีพหลักคือ การเกษตร ได้แก่การทำนา นาส่วนใหญ่จะเป็นนาโคก โดยจะใช้วิธีการดำ ชาวบ้านเริ่มหว่านข้าวช่วงเดือนพฤษภาคม ที่มีฝนตกลงมาและข้าวจะโตพอเก็บเกี่ยวได้ราวประมาณเดือนธันวาคม – มกราคม

ข้าวที่ชาวบ้านเขว้านิยมปลูกกันมากในอดีตคือ ข้าวมโนพรหม ลักษณะเมล็ดจะกลมโต ปัจจุบันไม่นิยมปลูกเพราะเมล็ดข้าวไม่สวย ไม่มีคนนิยม จึงไม่มีการขยายพันธุ์ จนถึงปัจจุบันไม่มีข้าวมโนพรหมอีกแล้ว แต่ชาวบ้านนิยมปลูกข้าวชนิดใหม่ดังนี้คือ

1. ข้าวเหลืองทอง ลักษณะของข้าวเหลืองทองจะมีเมล็ดยาวเรียวย สีขาว-แดง มีกลิ่นหอมชนิดน้อย ชาวบ้านจะบอกว่าเป็นข้าวในระดับปานกลาง
2. ข้าวเหลืองปลาชิว จะมีลักษณะคล้ายข้าวเหลืองทอง เวลาหุงจะขึ้นหม้อ ถ้าเป็นข้าวใหม่จะมีลักษณะเหนียวเป็นยาง ถ้าเป็นข้าวค้างปี เมล็ดจะไม่เกาะกัน ไม่เหนียวติดกัน
3. ข้าวหอมมะลิ จะมีกลิ่นหอม เมล็ดยาวเรียวยาวสวย มีสีขาวนวล แต่ชาวบ้านไม่นิยมปลูกกันมากนัก

รายได้

จากการทำนาของชาวบ้านที่มีเนื้อที่ในการทำนาทั้งหมด 314 ไร่ จะได้ข้าวทั้งหมด 150 เกวียน (ขึ้นอยู่กับสภาพดิน ฟ้า อากาศ และการบำรุงรักษาดิน) บรรจุเกวียนละ 100 ถัง ถึงละประมาณ 50 กิโลกรัม ข้าวเปลือกกิโลกรัมละ 4 – 5 บาท ดังนั้น ภายในหนึ่งปีชาวบ้านจะมีรายได้จากการขายข้าวได้ทั้งหมดเท่ากับ 3,375,000 บาท แต่เนื่องจากชาวบ้านปลูกข้าวไว้บริโภคภายในครอบครัว จะมีการออกขายบ้างแต่เห็นสมควร เนื่องจากชาวบ้านในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่นเสริมบ้างเล็กน้อย จึงทำให้บางครอบครัวมีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย

อาชีพเสริม

นอกจากอาชีพหลัก คือการทำนาของชาวบ้านที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ราษฎรในหมู่บ้านยังประกอบอาชีพเสริม เพื่อให้มีเงินหมุนเวียนในการใช้จ่ายในครัวเรือนตลอดทั้งปีอีกด้วย และอาชีพเสริมเหล่านี้ได้แก่

ตารางที่ 8 ตารางการประกอบอาชีพในหมู่บ้านเขว้า

อาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ทำนา	26	44.83	หนึ่งปี มีครั้งเดียว
2. เลี้ยงหมู	11	18.97	3-4 เดือน(ขายได้)
3. ก้าขาย	21	36.20	ตลอดไป
รวม	58	100	

แหล่งที่มา : จากการสำรวจของผู้เขียนในเดือนธันวาคม 2544

ประเพณีและวัฒนธรรม

ราษฎรในหมู่บ้านเขว้านับถือศาสนาพุทธ มีสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาคือวัดศรีชะง้าง ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียง เนื่องจากในหมู่บ้านเขว้าไม่มีวัดที่จะใช้ประกอบพิธีทางศาสนาแต่มีวัดที่เก่าแก่ไม่ได้มีการบูรณะอยู่สองแห่ง คือ

วัดยายชี (ชื่อเดิมวัดสระยายชี)

วัดยายชีตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน จะมีลักษณะเป็นเนินวงกลม มีสระน้ำอยู่รอบ ๆ ข้าง (เรียกกันว่า สระจันทร์) ความกว้างของสระจันทร์จะขยายติดขอบบึงเขว้าและมีความตื้นเขินจนถึงปัจจุบันนี้ การเดินทางเข้าไปที่วัดสระยายชีในสมัยนั้นมีแต่ความอุดมสมบูรณ์ ทางเดินเข้าไปในวัดเป็นทางเดียวและมีป่ารกทึบ เป็นคำบอกเล่าต่อกันมาว่า วัดสระยายชีในสมัยนั้นสงฆ์กันว่าจะมีแต่แม่ชีเข้ามาอาศัยอยู่ในวัด ในปัจจุบันจะมีแท่นพระเป็นปูนสี่เหลี่ยมมีรูอยู่ตรงกลาง ที่ฐานมีขนาดใหญ่ คาดการณ์ว่าจะใช้ตั้งพระพุทธรูป ในอดีตชาวบ้านพูดกันว่า ถ้ามีใครขุดหรือหยิบเอาสิ่งของสิ่งใดออกไปก็จะมอดเป็นไป ต่อมาทางรัฐบาลจึงเข้ามามีบทบาทและห้ามชาวบ้านทำการขุดค้น ชาวบ้านจึงร่วมกันหวงแหนวัดยายชีไว้จนถึงปัจจุบันนี้ แต่อยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม และไม่มีการบูรณะเพิ่มเติม แต่ยังมีเค้าโครงเดิมอยู่

วัดสระตาไทย

วัดสระตาไทย หรือวัดสระตาทุย จะตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน จะมีลักษณะเป็นเหมือนโบสถ์เก่า มีใบเสมาอยู่รอบ ๆ วัดในอดีตนั้นเชื่อกันว่า เมื่อมีคนตายในหมู่บ้านจะนำศพไปฝังไว้ใกล้ ๆ วัด และนำใบไม้มาปกจนเมื่อใบไม้เหลืองแห้งเมื่อไรก็จะนำศพนั้นขึ้นมาเผา ชาวบ้านจะทำในลักษณะนี้ทุก ๆ คนที่ตายไปแล้ว

ใบเสมาของวัดสระตาไทยมีอายุประมาณ 30-40 ปี ต่อมา มีพระและชาวบ้านลำโพงซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เคียงทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน มาขอใบเสมาของวัดสระตาไทยที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อจะนำไปไว้ที่วัดลำโพง แต่ยังไม่มีการตกลงกัน ปัจจุบันนี้เสมาและฐานรองใบเสมาไม่สามารถบอกได้ว่าใครเป็นผู้นำไป เพราะได้หายสาบสูญไปทั้งหมดแล้ว ปัจจุบันนี้คงเหลือแต่วัดซึ่งมีลักษณะคล้ายโบสถ์เพียงอย่างเดียว ชาวบ้านจึงช่วยกันบำรุงรักษา นำต้นไม้ไปปลูกไว้เพื่อให้เกิดความชุ่มชื้น เป็นร่มเงา และอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ดู

ทราบว่าต่อมาไม่นานมีพระจากอำเภอโนนไทย มาขอชาวบ้านว่าจะอยู่ดูแลรักษาและบูรณะวัด และเพื่อความเป็นสิริมงคลความสงบสุขของชาวบ้าน แต่ชาวบ้านได้คัดค้านเพราะกลัวว่าพระรูปนั้นจะเกิดอันตราย เนื่องจากในปัจจุบันนี้มีคนพรุกพร่านเข้าหมู่บ้านบ่อย ๆ ไม่ทราบว่าจะมีจุดประสงค์ใด และในปัจจุบันมีสิ่งผิดกฎหมายเกิดขึ้นมากมาย ชาวบ้านจึงตกลงกันว่า ยังไม่ให้นำพระรูปใดเข้ามาอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

แหล่งที่มา : จากคำบอกเล่าของตาชื่น แนบพุดชา

ประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาในหมู่บ้าน มีลักษณะคล้ายคลึงกับประเพณีของท้องถิ่นอื่น แม้ว่าชาวบ้านจะอพยพมาจากที่อื่นก็ตาม แต่ก็ไม่ได้นำประเพณีท้องถิ่นของตนมาปฏิบัติที่บ้านเขว้างจึงยึดถือประเพณีดั้งเดิมที่มีอยู่ร่วมกัน เช่น

1. *ประเพณีขึ้นปีใหม่* ราษฎรส่วนใหญ่จะร่วมกันทำบุญโดยใช้สถานที่ศาลากลางหมู่บ้านเป็นจุดรวม ชาวบ้านจะชักชวนกันเตรียมอาหารหวานคาวเพื่อถวายพระ หลังจากนั้นจะร่วมกันนั่งดื่มกินเป็นการฉลองส่งท้ายปีเก่า และต้อนรับปีใหม่ ประเพณีนี้จะจัดกันขึ้นในวันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี

2. *ประเพณีสงกรานต์* ราษฎรทุกหลังคาเรือนจะจัดเตรียมข้าวปลาอาหารเพื่อทำบุญเลี้ยงพระตอนเช้าของวันที่ 13 เมษายน ของทุก ๆ ปี ที่ศาลากลางหมู่บ้าน เมื่อเลี้ยงพระเสร็จแล้วชาวบ้านจะชักชวนกันออกไปเที่ยวสาดน้ำกันตามหมู่บ้านใกล้เคียง หรือสถานที่ที่มีการจัดงานวันสงกรานต์ขึ้น

3. *ประเพณีวันเข้าพรรษา* ราษฎรในหมู่บ้านจะจัดเตรียมผ้าอาบน้ำฝนเพื่อถวายพระภิกษุที่วัดศรีชะง่าง

โรงเรียนและการศึกษา

ในหมู่บ้านเขว้า ไม่มีสถานศึกษาหรือโรงเรียนภายในหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงส่งลูกหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนบ้านคอนกระทิง - ศรีชะง่าง ซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เคียง เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีครูทั้งหมด 11 คน จะมีเด็กนักเรียนจากทั้งหมด 4 หมู่บ้านของตำบลพุดซาเข้าเรียน คือ บ้านคอนพัฒนา บ้านคอนกระทิง บ้านศรีชะง่าง และบ้านเขว้า ปัจจุบันในหมู่บ้านเขว้ามีนักเรียนนักศึกษาทั้งหมด 55 คน

ตารางที่ 9 จำนวนนักเรียนนักศึกษาทั้งหมด แยกได้ดังนี้

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับประถมศึกษา	35	63.64
2. ระดับมัธยมศึกษา	15	27.27
3. นักศึกษาผู้ใหญ่	3	5.45
4. ปริญญาตรี	2	3.64
รวม	55	100

กล่าวโดยสรุปแล้ว ราษฎรบ้านเขว้าส่วนใหญ่แล้วจบการศึกษาแค่ภาคบังคับ (เดิม) คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อัตราการศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับภายในหมู่บ้านมีน้อยมากเนื่องจากสภาพความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ความยากจน และสถานศึกษาอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน ต้องใช้ค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากเดิมค่อนข้างสูง

สุขภาพอนามัย

หมู่บ้านเขว้า ไม่มีสถานอนามัยภายในหมู่บ้าน ดังนั้นเมื่อราษฎรเกิดป่วยไข้ ก็จะพากันไปรักษาที่สถานอนามัยบ้านหนองยารักษ์ ซึ่งอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านประมาณ 11 กิโลเมตร แต่บางคนก็จะไปรักษาที่โรงพยาบาลขามทะเลสอ คนไม่พรุกพราน และไม่สะดวกที่จะเข้าไปรักษาที่โรงพยาบาลมหาราช ต้องใช้เวลารอนาน

ภายในหมู่บ้าน ทางสถานอนามัยได้มีการจัดตั้งเจ้าหน้าที่ อสม. ขึ้นโดยใช้สมาชิกที่มีคุณสมบัติ และมีความรอบรู้ ดูแลและให้รายละเอียดเกี่ยวกับคนในหมู่บ้านในด้านสาธารณสุข

การสำรวจเด็กที่มีอายุต่าง ๆ สำรวจสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน รวมทั้งทางด้านอุปโภค บริโภค ที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นบริการทางสาธารณสุขของทางราชการ ที่ให้ความสำคัญกับประชาชนในหมู่บ้าน ให้กินดี อยู่ดี ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า

ลักษณะที่เป็นศักยภาพในด้านดี

หมู่บ้านเขว้า เป็นหมู่บ้านที่จัดได้ว่าชาวบ้านมีความสามัคคีกันมากพอสมควร สังเกตได้จากการเมื่อมีการประชุมกันที่ศาลากลางหมู่บ้านทุกครั้ง จะเห็นว่าชาวบ้านได้ร่วมตัวพร้อมใจกัน ออกมาประชุม มีการโหวตเสียง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันบ้างตามที่ตนเองเข้าใจ อาจจะมี ถูกบ้างหรือผิดบ้าง แต่ก็ทำให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเสนอหรือโต้แย้งในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ได้จัดประชุมขึ้น

ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

จากการสังเกตและเข้าปฏิบัติงานในหมู่บ้านเขว้า จะเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมเมื่อไม่ใช่ฤดูทำการเกษตรจึงเห็นชาวบ้านมักจะมั่วสุมกันเล่นการพนัน และนั่งวงกินเหล้ากันเนื่องจากไม่มีงานทำเป็นหลักแหล่ง ซึ่งจะมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ผู้หญิงที่มีอายุมากแล้วก็จะพากันเลี้ยงหลานที่บรรดาลูกทั้งหลายคลอดทิ้งไว้ให้ แล้วตัวเองเข้าไปหางานทำที่ต่างจังหวัด จากการสอบถาม บางคนบอกว่าเครียดที่ต้องเลี้ยงลูก หลานหลายคนในขณะที่ตนเองควรจะได้พักผ่อนหรือทำงานอะไรก็ได้ที่ไม่หนักหนา ซึ่งในบางครั้งก็ไม่มีเงินซื้อข้าวให้ลูกหลานกิน ต้องเก็บผักผลไม้ที่มีอยู่ในบริเวณบ้านกินกันไปพอประทังชีวิต

ดังนั้น จากการสังเกตและสอบถามทำให้ได้รู้ว่าคนในหมู่บ้านบางครอบครัวก็มีความอยู่ดีกินดี บางครอบครัวก็ต้องสู้เพื่อให้ชีวิตอยู่รอดไปวัน ๆ ในแต่ละหมู่บ้านก็เกิดปัญหาที่แตกต่างกันออกไป

สรุป

ชาวบ้านเขว้า มีลักษณะความเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ค่อนข้างดี เพราะมีระบบสาธารณสุขอุปโภคที่ดี การคมนาคมสะดวก ถึงแม้ว่าชาวบ้านจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำนา เลี้ยงหมู และปลูกมันสำปะหลัง กันเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้นผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า ภายในหมู่บ้านน่าจะมีการจัดองค์กรเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้มากกว่านี้ โดยทางรัฐบาลควรจัดส่งวิทยากร หรือผู้รู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเข้ามาอบรม

หรือให้ความรู้แก่ชาวบ้านบ้าง เพื่อให้ชาวบ้านได้ประกอบอาชีพเสริมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากภาคเกษตรกรรมที่กล่าวแล้วข้างต้น

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมมีดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าพบว่า

- นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า

กระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเขว้า

วันที่ 29 มิถุนายน 2544 ผู้ใหญ่บ้านได้มีการจัดประชุมชาวบ้านขึ้นที่ศาลากลางหมู่บ้าน โดยมีชาวบ้านเข้าร่วมประชุมทุกหลังคาเรือน มีการประชุมเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการ และจัดตั้งระเบียบข้อบังคับของกองทุน 1 ล้านบาท มีการคัดเลือกคณะกรรมการทั้งหมด 9-15 คน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการโหวตเสียงเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ และตั้งระเบียบของกองทุน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่รัฐบาลได้มีนโยบาย จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านเขว้า พร้อมทั้งเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุน ให้หมุนเวียนในหมู่บ้านของตน

ในวันที่ 4 ตุลาคม 2544 เงิน 1 ล้านบาท ได้ถูกโอนเข้าบัญชีของกองทุนหมู่บ้านเขว้า และในวันที่ 12 ตุลาคม 2544 นายเจริญ นาคเหตุทัย (ประธานกองทุน) ได้ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านในเรื่องของกองทุนเงิน 1 ล้านบาทที่เข้ามาในหมู่บ้านพร้อมทั้งในหัวข้อเรื่อง ระเบียบต่าง ๆ ของการกู้เงินว่านำเงินที่กู้ไปทำกิจกรรมอะไร เช่น นำไปทำกิจกรรมตามโครงการที่ได้เขียนไว้หรือไม่ เพื่อที่เงินจะได้หมุนเวียนในหมู่บ้าน เป็นผู้ที่พร้อมจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนที่ได้ตั้งไว้ มีการกำหนดการชำระหนี้ภายใน 1 ปี ถ้าสมาชิกไม่ปฏิบัติตามโครงการที่เสนอต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการจะใช้อำนาจยึดเงินกู้คืนทั้งหมด ชาวบ้านที่เข้าประชุมทุกคนรับทราบและเข้าใจร่วมกัน โดยปัจจุบันนี้มีสมาชิกแล้วทั้งหมด 58 คน

1. ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน (คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน)

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านเขว้า เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการเงินกองทุน สามารถสรุปความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนเงินล้าน จะเห็นว่าศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนเงินล้านต่างก็มีความสามารถตามที่กฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

เมืองแห่งชาติได้กำหนดไว้ ถึงแม้ว่าการความรู้จะจะมีไม่มากนัก เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจบการศึกษาแค่ภาคบังคับตามที่กฎหมายกำหนด คือ ป. 4 แต่ในหมู่บ้านก็มีที่ปรึกษาหมู่บ้านที่มีความรู้เป็นอดีตครูฝึกนักเรียนตำรวจจอหอ ที่คอยให้คำแนะนำ หรือชี้แนะทั้งในเรื่องของการทำบัญชีบ้าง ในเรื่องของการช่วยในการตัดสินใจเมื่อเห็นสมควรพร้อมกับผู้นำหมู่บ้านได้ และคณะกรรมการส่วนใหญ่ก็มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรม หรือเป็นคณะกรรมการขององค์กรที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำบัญชีเงินฌาปนกิจหมู่บ้าน เป็นเจ้าหน้าที่เก็บเงินประปาหมู่บ้าน เป็นประธานกลุ่มแม่บ้าน เป็นสมาชิก อสม. หมู่บ้าน เป็นสมาชิก อบต. พุดซา ดังนั้นคณะกรรมการทั้ง 15 คน จึงเป็นที่ยอมรับและนับถือของชาวบ้าน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการบริหารจัดการจัดการกองทุนบ้านเขว้า หมู่ 11 สามารถพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. เงิน 1 ล้านบาท สามารถช่วยลดปัญหาความยากจนของชาวบ้านเขว้าได้มากทำให้ชาวบ้านได้นำเงินที่กู้ยืมไปสร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นถึงแม้จะไม่มากนักก็ตาม บ้านรู้จักวางแผน ทำให้ชาวบ้านกล้าที่จะลงทุนอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงแม้ในบางรายกลัวว่าจะส่งเงินไม่ทันตามกำหนดเวลา คือ ภายในเดือน ตุลาคม 2545 ซึ่งครบ 1 ปี แต่ปัญหาในช่วงนี้ยังไม่ถึง จึงทำให้ชาวบ้านมีกำลังใจที่จะทำโครงการที่ตัวเองได้เขียนขอกู้ไปให้ประสบผลสำเร็จ

3. บัณฑิตกองทุนที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในหมู่บ้าน ก็มีบทบาทที่จะทำให้ชาวบ้านบางคนที่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของเงินกองทุน 1 ล้านบาททั้งในเรื่อง การนำเสนอข้อมูลโดยการสังเกตบ้าง การสัมภาษณ์บ้าง การให้คำปรึกษาในบางเรื่องที่สามารถทำได้เช่น ชาวบ้านไม่รู้จักรวบรวมแผนการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ในการทำกิจกรรมที่ได้เขียนไว้ขอโครงการไว้ คือ แนะนำว่ามีผลดี ผลเสียอย่างไร เพื่อให้รู้ว่าการทำกิจกรรมแต่ละอย่างมีการลงทุนไปมากน้อยเพียงใด มีกำไร หรือขาดทุนหรือไม่

4. จำนวนผู้ขอกู้เงิน 1 ล้านบาทบ้านเขว้า มีทั้งหมด 58 ราย รวมเป็นเงิน 974,000 บาท มีที่ตั้งกองทุนอยู่เลขที่ 10 หมู่ 11 ต. พุดซา อ. เมือง จ. นครราชสีมา

2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ การบริหารจัดการและแนะนำส่ง

เสริมผู้กู้

- กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

กฎระเบียบที่สำคัญของกองทุนหมู่บ้านเขว้า

เพื่อให้ชาวบ้านเขว้าเกิดสภาพคล่องตัว รู้จักการอดออม รู้จักการพึ่งตนเอง รู้จักการเสียสละ เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อสมาชิก จึงมีการวางกฎระเบียบเพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติร่วมกันไว้ดังนี้

1. สมาชิกต้องเป็นบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเช่าอย่างน้อย 6 เดือน
 2. ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนอย่างเคร่งครัด
 3. ต้องอดทน และเสียสละเพื่อกองทุนเป็นสำคัญ
 4. การรับสมาชิกเริ่มแรกต้องเสียค่าธรรมเนียมคนละ 20 บาท มีเงินฝากสัจจะคนละ 10 บาท และต้องมีเงินค่าหุ้นอย่างน้อยคนละ 1 หุ้น เป็นเงิน 50 บาท
- และยังมีการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการ การอนุมัติเงินกู้ และการจัดสรรรายได้ของกองทุนดังนี้

1. ช่วยเหลือค่าน้ำมันรถเมื่อมีการติดต่อกัน และเมื่อมีผู้เจ็บป่วย
2. ช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการศึกษาในหมู่บ้าน
3. เป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน

การอนุมัติเงินกู้

1. คณะกรรมการทั้ง 15 คน พิจารณาโครงการที่สมาชิกเขียนขึ้นมา และอนุมัติไปตามความเหมาะสมและคำนึงถึงขีดความสามารถในการส่งคืนเงินกู้
2. อนุมัติเงินกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท ถ้าเกิน ต้องมีการประชุมเพื่อให้สมาชิกทราบ และคณะกรรมการทั้ง 15 คนพิจารณาอนุมัติร่วม แต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท
2. ในครอบครัวเดียวกัน ถ้ามีสมาชิกหลายคน ให้อนุมัติกู้ได้เพียงคนเดียว แต่ถ้าเงินเหลือ คณะกรรมการทั้ง 15 คนก็พิจารณาอีกครั้ง

การชำระคืนเงินกู้

ผู้กู้ต้องส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ภายใน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ทำสัญญากู้เงิน

อัตราดอกเบี้ย

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้คิดเป็นร้อยละ 6 บาท/ปี

- กระบวนการทำบัญชีของกองทุนบ้านเช่า พบว่า ในการทำบัญชียังไม่มี ความเรียบร้อย เนื่องจากคณะกรรมการไม่ค่อยเข้าใจในระบบการทำบัญชี และเนื่องจากว่าการ ศึกษาของคณะกรรมการแต่ละคนน้อยคือ ส่วนใหญ่จบแค่ ป.4 และช่วงนี้ยังไม่ถึงกำหนดส่งเงิน จึงยังไม่มี ความเดือดร้อนในเรื่องของการทำบัญชี จากการสังเกตยังเห็นชาวบ้านเฉยเมยอยู่
- ระเบียบกองทุนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับเงินกองทุน 1 ล้านบาท เนื่องจาก ชาวบ้านบางรายที่ขอเงิน โดยมีการเขียนโครงการเรียบร้อยแต่ไม่มีผู้ค้ำประกันให้ จึงทำให้ ไม่สามารถกู้เงินนั้นได้รวมทั้งไม่มีหลักทรัพย์อื่นค้ำประกันด้วย เพราะผู้ขอกู้ชอบดื่มสุรา เมา มา ย ทุกวันและไม่มีรายได้เป็นหลักแหล่ง ทำให้ขีดความสามารถในการส่งเงินคืนไม่เพียงพอ ดังนั้น คณะกรรมการจึงไม่อนุมัติให้

3. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

- ผลโดยตรง พบว่า กองทุนหมู่บ้านเขว้ามีสมาชิกเงินกองทุนทั้งหมด 58 ราย มีจำนวนผู้ได้กู้ทั้งหมด 58 ราย

- ผลกระทบโดยตรง พบว่า บ้านเขว้ามีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 65 ครัวเรือน เป็นสมาชิกกองทุน 58 ครัวเรือน ที่เหลือ 7 ครัวเรือนนั้น บางส่วนที่ขอเป็นสมาชิกแล้วกู้เงินไม่ได้ เนื่องจาก ความสามารถในการส่งเงินไม่เพียงพอ (ชอบดื่มเหล้า เล่นการพนัน) เกิดความไม่พอใจในคณะกรรมการ และทำให้เกิดการแตกสามัคคีกันในหมู่บ้าน

- ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ชาวบ้านบางส่วนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกเกิดความไม่ไว้วางใจต่อคณะกรรมการ บางคนคิดว่าคณะกรรมการบางคนกินเงินส่วนหนึ่งไว้ให้ญาติพี่น้องของตนเอง โดยที่ไม่ยอมให้ตนเป็นสมาชิกในการขอกู้เงิน แต่ชาวบ้านบางคนไม่อยากเป็นสมาชิกเพราะกลัวว่าเมื่อกู้เงินไปแล้วไม่สามารถนำเงินส่งคืนได้ตามระยะเวลาที่กำหนด บางคนเกิดความไม่แน่ใจในการบริหารจัดการเงินกองทุนของคณะกรรมการบางคน

3. ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย จากการเข้าไปศึกษาและรวบรวมข้อมูลของผู้กู้แต่ละรายของหมู่บ้านเขว้า พบว่า

1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

(โดยใช้แบบ บร. 11) พบว่า

- ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ จากการสังเกตและสัมภาษณ์พบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านเขว้านี้ทำอาชีพเกษตรกันเกือบทุกครัวเรือน และมีประสิทธิภาพในด้านการเกษตรกันอยู่แล้ว ในการประกอบอาชีพนั้นในบางครั้งก็ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายที่แตกต่างกันออกไปแล้วแต่ว่าใครจะทำการเกษตรในด้านใด

- สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ให้เกิดในครอบครัว ซึ่งสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่แล้วอยู่ในวัยทำงานกันเกือบทุกคน ทำให้มีรายได้เกิดขึ้นในครัวเรือนช่วยลด หรือแบ่งเบาภาระในการใช้จ่าย ครอบครัวมีความปรองดองสามัคคีกัน

- รายได้โดยรวมของแต่ละครอบครัวในหมู่บ้าน ประมาณ 20,000 – 30,000 บาท

- ที่อยู่อาศัยของคนในหมู่บ้านเขว้า จะมีที่พักพิงเป็นของตนเอง โดยอยู่กันเป็นเครือญาติ

- ภาระหนี้สิน โดยส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านเกือบทุกหลังคาเรือนจะเป็นหนี้

รทส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์) ซึ่งทาง รทส. จะปล่อยให้กู้เพื่อมาทำการเกษตรของแต่ละรายจะมีจำนวนเงินที่แตกต่างกันออกไป ตั้งแต่ 20,000 – 90,000 บาท

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

- จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน 1 ล้านบาท บ้านเขว้าได้รับเงินโอนเข้าเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2544 เลขที่บัญชีธนาคารกองทุนล้านบาท 06-4310-20-098093-1
- เลขที่บัญชีเงินสะสมของกองทุน 06-4310-20-098450-8

ปัจจุบันปล่อยกู้ทั้งหมด 58 ราย เป็นเงิน 974,000 บาท คงเหลือยอดในบัญชี 26,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย 965 บาท มียอดเงินออมและเงินสะสมทั้งหมด 1,200 บาท

จะเห็นว่ามีเงินคงเหลืออยู่ในบัญชี 26,000 บาท ซึ่งคณะกรรมการเหลือยอดไว้เพื่อกรณีฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้

- ความรู้หรือทักษะ แรงงานในการประกอบอาชีพซึ่งสมาชิกผู้กู้มีอยู่แล้วในตัวเอง แต่ก็ มีบ้างที่ต้องได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้ และผู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นคนในหมู่บ้านอยู่แล้ว

3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

- การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ชาวบ้านมีการใช้จ่ายเงินอย่างไม่มีการวางแผน ไม่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ไม่มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในด้านความรู้ จะทำการศึกษากันเอง อาจจะเป็นการสนทนากันในหมู่เพื่อนฝูงที่ทำกิจกรรมนั้น หรือจากการดูสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ทวี และอาจจะได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งในเรื่องของการตลาด โดยจะมีการจัดการบริหารกันเองของแต่ละราย

4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

- ผลโดยตรง ชาวบ้านแต่ละรายมีรายได้จากการขายผลผลิตที่ตนเองได้กระทำขึ้นมา เช่น ข้าว มันสำปะหลัง สามารถนำเงินที่ขายได้ไปซื้อปุ๋ย สารเคมีนำมาใช้ได้อีก แต่ไม่สามารถที่จะระบุจำนวนเงินรายรับได้ เนื่องจากต้องขึ้นอยู่กับฤดูกาลด้วย
- ผลกระทบโดยตรง ทำให้ชาวบ้านเกิดความพึงพอใจในผลผลิตที่ตนเองทำได้ สามารถสร้างรายได้ให้ครอบครัว ถึงแม้ว่าผลผลิตบางอย่างจะได้ไม่มากนักเพราะขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิประเทศ และฤดูกาล
- ผลกระทบโดยอ้อม ทำให้ชาวบ้านทั่วไปรู้จักหมู่บ้านเขว้า และเศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น ชาวบ้านก็ไม่อยากอพยพไปอยู่ที่อื่น

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กูอาชีพเกษตรกรกรรม ของชาวบ้านเขว่า พอที่จะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. อาชีพทำนา เป็นอาชีพที่มีมาแต่ดั้งเดิมของหมู่บ้านอยู่แล้ว ปัจจัยนำเข้าได้แก่ เงินทุน พันธุ์ข้าว ปุ๋ย พื้นที่ในการทำนา ทำเลติดกับลำคลองหรือไม่ ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ทำให้กระบวนการผลิตสามารถประสบผลสำเร็จ และต้องทำการผลิตตามขั้นตอน มีการใช้เครื่องจักรที่ทันสมัย เข้าช่วยเพื่อรักษาเวลา และลดค่าใช้จ่ายแรงงาน ทำให้ผลผลิตได้ปริมาณที่พอเหมาะ มีคุณภาพดี

2. การเลี้ยงสัตว์ ก็เป็นอาชีพหนึ่งที่มีมาแต่ดั้งเดิม ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ เงินทุน พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ อาหาร ยารักษาโรคต่างๆ สถานที่เลี้ยง รวมถึงกระบวนการผลิตที่ทำให้กิจกรรมเหล่านี้ประสบผลสำเร็จ ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์อยู่แล้ว และเป็นการเลี้ยงแบบยังชีพ เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค ถ้ามีมากจนเกินไปก็สามารถขายหรือจำหน่ายได้ การเลี้ยงจะเป็นวิธีทางธรรมชาติปล่อยไปตามมีตามเกิด จะดูแลรักษาบ้างก็ต่อเมื่อยามเจ็บป่วย ถ้ากรณีเลี้ยงไว้ขาย ก็จะดูแลดีขึ้นกว่าเดิม

3. ค้าขาย บ้านเขว่าจะเป็นการค้าของชำบั้ง ขายโค-กระบือ ตามตลาดนัดค้าโค-กระบือ ซึ่งอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ในส่วนนี้ก็ต้องมีปัจจัยนำเข้าที่ขาดไม่ได้คือ เงินทุน เพื่อเพิ่มหรือขยายกิจการการค้าเพื่อให้มีการซื้อขายกันมากขึ้น ในส่วนของของชำก็ไม่ต้องออกไปซื้อกันถึงในตัวเมือง แล้วยังทำให้สามารถมีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านตลอดเวลา

4. อาชีพปลูกมันสำปะหลังมีปัจจัยนำเข้าคือ เงินทุน พันธุ์พืช สารเคมี ปุ๋ย และสถานที่ที่ใช้ปลูกมัน กระบวนการผลิตต้องมีการวางแผนไว้อย่างดี ควรมีการปลูกในช่วงฤดูฝน ในการกำจัดวัชพืชก็ใช้วิธีการฉีดพ่นยา เพื่อลดต้นทุนค่าแรงงาน ทำให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพดี ได้ราคาสูงตามที่ตลาดต้องการ

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- ผลที่เกิดจากระบบโครงสร้างพื้นฐานในหมู่บ้าน พบว่า ในหมู่บ้านเขว่านั้นเป็นที่ทราบกันดีว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงแค่ชั้น ป.4 ซึ่งเป็นอุปสรรคในด้านการหางานทำ โรงเรียนในหมู่บ้านก็ไม่มี ต้องออกไปเรียนที่หมู่บ้านใกล้เคียงรวมทั้งสภาพภูมิศาสตร์ในหมู่บ้านไม่ค่อยดีนัก คือ เมื่อถึงฤดูแล้งชาวบ้านจะขาดน้ำในการบริโภคหุงหาอาหาร ไม่สามารถปลูกพืชผักได้เพราะสภาพดินเค็ม จึงทำให้น้ำในบึงเขว่าเต็มตามไปด้วย

- ผลที่เกิดจากเงินทุนสะสมอื่น ๆ พบว่า ในหมู่บ้านมีการจัดเก็บเงินสะสมที่ยังไม่เป็นระบบระเบียบ ขาดความต่อเนื่องในการจัดเก็บ

- ผลที่เกิดจากบัญชีกองทุน 1 ล้าน จากการสอบถาม เนื่องจากชาวบ้านไม่ค่อยเข้าใจในระบบบัญชี จึงทำให้มีปัญหาว่า เมื่อถึงกำหนดเวลาที่ชาวบ้านส่งเงิน คณะกรรมการยังมีความสับสนว่าจะต้องดำเนินการสิ่งใดก่อน-หลัง จึงจะทำให้การจัดเก็บเงิน และระบบการทำบัญชีเป็นไปตามกฎและระเบียบที่ทางกองทุนแห่งชาติได้กำหนด

- ผลที่เกิดจากการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ พบว่า คณะกรรมการมีการตรวจสอบยังไม่ชัดเจน ขาดการปฏิบัติงานการเข้าไปสัมผัสอย่างแท้จริงหรือเป็นระบบอย่างจริงจัง มักจะเห็นว่าคนในหมู่บ้านเดียวกันใครทำอะไร อย่างไรก็รู้

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า

- การเกิดกองทุนในหมู่บ้าน พบว่า มีกองทุนที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านทั้งหมด 4 กองทุน ได้แก่

กลุ่มออมทรัพย์	มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด	64 คน	มีเงินทุนสะสม	50,000 บาท
กลุ่มเลี้ยงหมู	มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด	11 คน	มีเงินทุนสะสม	40,000 บาท
กลุ่มเลี้ยงไก่	มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด	18 คน	มีเงินทุนสะสม	60,000 บาท
กลุ่มอาชีพกิจฯ	มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด	378 คน	มีเงินทุนสะสม	3,000 บาท

ระบบการบริหารกองทุน พบว่า ในการบริหารเงินกองทุน 1 ล้านบาท บ้านเขว้านั้น จะเห็นว่าคณะกรรมการจะมีการประชุมร่วมกันทุก ๆ วันที่ 5 ของเดือน ซึ่งจะเป็นการประชุมในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องเงินกองทุนด้วย จากการสังเกตพบว่า เนื่องจากหมู่บ้านเขว้ามีการส่งเงินกู้ยืมคืนเมื่อครบ 1 ปี ดังนั้นในช่วงก่อนถึงกำหนดการส่งคืนจะยังไม่มีปัญหาใดเกิดขึ้น เพียงแต่มีคณะกรรมการบางส่วนที่ดูแลเกี่ยวกับเอกสารการกู้ยืมเงิน ต้องมีการตรวจสอบและบันทึกบัญชีอย่างละเอียด คณะกรรมการกองทุนก็สามารถที่จะให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านที่ไม่ค่อยเข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุน และมีชาวบ้านบางคนที่มีปัญหาในการกู้ยืมเนื่องจากชอบดื่มสุรา และเล่นการพนัน คณะกรรมการจึงตกลงกันว่ายังไม่ให้เป็นสมาชิก และก็ขอกู้เงินไม่ได้

- การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ในการทำกิจกรรมที่ชาวบ้านได้เขียนโครงการไปแล้วนั้น ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมนั้นอยู่ก่อนแล้ว แต่ก็ยังมีการศึกษาเพิ่มเติม โดยมีการได้นั่งคุยกันและสนทนาไปต่าง ๆ นานา และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เช่น ชาวบ้านบางคนว่าการทำงานนั้นถึงแม้ว่าระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตจะนานเป็นปี แต่ผลผลิตที่ได้ก็คุ้มค้ำกับที่ได้เสียหยาดเหงื่อ แรงงานที่ได้จ้างวาน ในปัจจุบันก็มีเครื่องจักรเข้ามาช่วยทุ่นแรง ทำให้แบ่งเบาภาระไป ในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูทำนา ชาวบ้านก็รู้จักวิธีการที่จะหาเลี้ยงชีพตนเอง เช่น หาหน่อไม้ป่าออกมาขาย วันหนึ่งได้เงินประมาณ 40-50 บาท ก็สามารถทำให้ลดรายจ่าย และมีรายได้เพิ่มขึ้น

- การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ในหมู่บ้านเขว้าก็เป็นที่รู้จักดีของหมู่บ้านใกล้เคียงในเรื่องของ ของป่า เนื่องจากมีกอไผ่มาก ชาวบ้านจึงนิยมเก็บหน่อไม้ออกมาขายให้กับชาวบ้านทั้งในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง แล้วยังมีสถานที่โบราณที่ชาวบ้านนับหน้าถือตามาจนถึงทุกวันนี้ คือ “วัดสระยายชี” และ “วัดสระตาไทย์(ทุ่ย)”

- การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง จากการสำรวจและการสัมภาษณ์ชาวบ้านพบว่า ชาวบ้านมีการพัฒนาด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา และการพัฒนาทางด้านจิตใจที่ดีขึ้น มีความสามัคคีกันในหมู่คณะ จะมีปัญหาบ้างเล็กน้อยในเรื่องของความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน และทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการสร้างงาน สร้างรายได้เกิดขึ้น สามารถเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ แล้วยังพัฒนาอาชีพให้เจริญทัดเทียมกับหมู่บ้านอื่นในอนาคต

2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

1. ปัจจัยด้านบวก พบว่า ชาวบ้านเขว้าให้การต้อนรับเป็นอย่างดี รวมทั้งการให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่บัณฑิต ในเรื่องที่สอบถาม เช่น ความเป็นอยู่ของชาวบ้านเป็นอย่างไร ซึ่งให้ความสำคัญกับบัณฑิตที่เข้ามาทำงานในหมู่บ้าน ชาวบ้านจะเป็นกันเอง ทักทายเหมือนลูกเหมือนหลาน

- ทักษะคติของชาวบ้าน โดยที่ครั้งแรกอาจจะยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของบัณฑิตกองทุน ซึ่งส่วนใหญ่เข้าใจว่า บัณฑิตเข้ามาตรวจสอบการขอกู้ยืมเงินว่านำไปใช้ทำอะไร ตรงตามที่เขียนโครงการหรือไม่ ผิดกฎหมายหรือไม่ และเข้าใจว่า บัณฑิตเข้ามาช่วยในการทำบัญชีในหมู่บ้านให้เป็นไปตามระบบที่ทางกองทุนแห่งชาติกำหนดไว้ แต่ก็ได้อธิบายและทำความเข้าใจกับชาวบ้านไปเรียบร้อยแล้ว

- ระบบการทำบัญชีของผู้กู้ ทำให้ชาวบ้านรู้วิธีการทำบัญชีเบื้องต้น คือการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย แบบที่ตนเข้าใจได้ดีขึ้น สามารถทำให้รู้ว่าทำกิจกรรมนั้นลงทุนไปเท่าใด ได้กำไรเท่าใด และขาดทุนเท่าใด

2. ปัจจัยด้านลบ จากการเข้าไปศึกษาในหมู่บ้าน พบว่า มีชาวบ้านส่วนใหญ่ชอบกินเหล้า และเล่นการพนัน ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม เด็กติดยาเสพติดขึ้นภายในหมู่บ้านในอนาคต

- ลักษณะของสภาพภูมิประเทศ เนื่องจากบ้านเขว้าเป็นหมู่บ้านที่แห้งแล้งสภาพ ดินเค็มไม่สามารถปลูกพืช ผักได้ จึงทำให้ชาวบ้านขาดโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตนถนัดซึ่งนอกจากการทำนา ที่เป็นอาชีพหลักแล้ว การปลูกมัน การเลี้ยงหมู ก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านดำรงชีวิตอยู่มาได้ทุกวันนี้

- ความเข้มแข็งด้านการเมืองในหมู่บ้าน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบางเรื่อง เช่น ในส่วนของระบบการเมืองในหมู่บ้าน ชาวบ้านมีการตัดสินใจโดยยึดจากผู้ที่นับหน้าถือตา เป็นที่เคารพของคนในหมู่บ้าน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ ปัจจุบันในหมู่บ้านมีองค์กรเกิดขึ้นทั้งหมด 4 องค์กร คือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงไก่ และกลุ่มอาชีพอื่นๆ ซึ่งแต่ละองค์กรก็ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งชาวบ้านได้ให้ความสำคัญในการเก็บออมเงินเพื่ออนาคตข้างหน้า ถึงแม้จะเปิดโอกาสให้กู้ยืมเพื่อบรรเทาภาระต่างๆ องค์กรอาชีพสงเคราะห์ ก็เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่เกือบจะสลายไป เนื่องจากชาวบ้านจึงเกิดความเบื่อหน่าย เพราะบางคนจ่ายเงินค่าอาชีพเมื่อมีคนในหมู่บ้านเสียชีวิต บางคนก็ไม่จ่าย จึงทำให้มีปัญหาเกิดขึ้น แต่ทุกอย่างก็สามารถดำรงอยู่ได้ เพราะชาวบ้านมองเห็นความสำคัญของเงินถึงแม้จะมีจำนวนไม่มากนักก็ตาม

4. ความเข้มแข็งของชุมชน ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดจากการสำรวจและการสัมภาษณ์ชาวบ้าน พบว่า ชาวบ้านมีการพัฒนาด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา และการพัฒนาทางด้านจิตใจที่ดีขึ้น มีความสามัคคีกันในหมู่คณะ จะมีปัญหาบ้างเล็กน้อยในเรื่องของความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน และทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการสร้างงาน สร้างรายได้เกิดขึ้น สามารถเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ แล้วยังพัฒนาอาชีพในหมู่บ้านให้มีความเจริญทัดเทียมกับหมู่บ้านอื่นในอนาคต

ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า มีการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ มีที่อยู่ที่ทำกินเป็นของตนเอง และมีความสามัคคีกันในหมู่คณะ สามารถที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. การสรุปและอภิปรายผล

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านเขว้า หมู่ 11 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีรูปแบบของการประเมินโครงการโดยใช้ **ซีพีพี โมเดล (CIPP Model)** เข้ามาวิเคราะห์โครงการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของคณะกรรมการในหมู่บ้านเขว้า หมู่ 11 ต. พุดซา อ. เมือง จ. นครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
3. เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านเขว้า หลังการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมู่บ้าน
4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน ในหมู่บ้านเขว้า
5. เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และสภาวะแวดล้อมในชุมชน

2. วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบข้อมูล

1.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการ ต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในที่นี้ได้แก่สมาชิกของหมู่บ้านเขว้า ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น กลุ่มของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกในหมู่บ้าน เป็นต้น

1.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มหรือเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ เช่น การสุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการร้อยละ 50 ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการนำกรอบข้อมูลมาพิจารณาและหาคำตอบว่าจะหาคำตอบได้จากใคร ตามจากผู้ให้ข้อมูลก็คน ก็กลุ่ม มีวิธีการได้ข้อมูลอย่างไร และจะบันทึกข้อมูลในรูปแบบใด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละกลุ่ม ซึ่งผู้เขียนได้เลือกใช้เครื่องมือทางสังคมศาสตร์ เนื่องจากการประเมินโครงการเป็นการศึกษาประชาชนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมที่ผู้เขียนเลือกใช้ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสอบถาม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดข้อมูล แหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการจะแบ่งออกได้ 2 ชนิดคือ

1) **ข้อมูลเชิงปริมาณ [Quantitative Data]** คือ ข้อมูลที่สามารถวัดเป็นตัวเลขได้ เช่น จำนวนผู้กู้เงินกองทุน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนประชากรในหมู่บ้าน รายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นต้น

2) **ข้อมูลเชิงคุณภาพ [Qualitative Data]** เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือลักษณะที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นปริมาณได้ ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น ทศนคติ เช่น ความคิดเห็นของชาวบ้านที่มีต่อกองทุนเงินล้าน ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน ทศนคติที่มีต่อการติดตามของบัณฑิตกองทุน เป็นต้น

3.2 แหล่งข้อมูล สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนในชุมชน โดยจำแนกแหล่งข้อมูลได้ ดังนี้

1) **แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ [Primary Data Source]** เป็นข้อมูลที่สามารถหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง เช่น การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชาวบ้านในเรื่องต่าง ๆ สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือการสังเกต เป็นต้น

2) **แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ [Secondary Data Source]** เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่มีการได้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เช่น เอกสารต่าง ๆ ของกองทุน กฎระเบียบของกองทุน จากการศึกษาและทำขึ้นของคณะกรรมการกองทุน ข้อมูลมือสองจากสถานีอนามัย องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน เช่น จปฐ. กชช.2 ค แผนที่หมู่บ้าน เป็นต้น

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ผู้เขียนได้ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการประเมินผลและนำไปสู่การบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงกับผู้ที่ต้องการประเมิน ซึ่งก็คือชาวบ้านในหมู่บ้านเขว้า โดยมีประเด็นที่ตั้งขึ้นมาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และจะมีแบบรายงาน (บร.) ต่างๆ เป็นเกณฑ์หลักในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล เช่น เป็นการสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ในการศึกษาบริบทชุมชนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน สัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวที่มีอยู่ สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนเงินล้านทุกคน ผู้นำชุมชน และประชาชนโดยทั่วไป เพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) การสังเกต (Observation)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ที่ต้องการทราบข้อมูล ซึ่งก็คือประชาชนในหมู่บ้าน เช่น สังเกตสภาวะแวดล้อมของหมู่บ้าน ความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน จากการเข้าร่วมประชุม การร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของคนในหมู่บ้านเขว้า

3) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

โดยการนำข้อมูลจากแบบรายงานเช่น ในบร. 2 แล้วให้สมาชิกในชุมชนตอบคำถามตามความคิด ความรู้สึก เป็นการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้านเขว้าจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวทั้งหมดในหมู่บ้าน แล้วสรุปในบร. 7

4) การศึกษาจากผู้รู้และแหล่งวิชาการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ข้าราชการในหมู่บ้าน หรือผู้มีความรู้และเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา และจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่หน่วยราชการต่าง ๆ ได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว เช่น ข้อมูลจากศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบล จากสถานีอนามัย วัด โรงเรียน เป็นต้น

5) การจัดเวทีประชาคม เพื่ออภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในหมู่บ้านและระดับตำบล โดยมีแบบรายงาน หรือ บร. ต่าง ๆ เข้ามาเป็นตัวกำหนด ได้แก่ บร. 5 บร. 6 บร. 8 บร. 12

6) วิธีอื่น ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การทำแผนที่ การถ่ายภาพ การจดบันทึก เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าใจ แปลความหมายและสรุปความ มีแนวทางในการดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ อธิบายเหตุผลจากข้อมูลที่รวบรวมเพื่อสรุปว่า การดำเนินงานบรรลุจุดประสงค์อย่างไร โดยวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีต่าง ๆ นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความ สมบูรณ์ โดยพิจารณาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและหาคำตอบ และการใช้เครื่องมือ เช่นการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ กับแหล่งข้อมูล เช่น กรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ให้สอดคล้องกัน

2) จัดประเภทและแยกแยะหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อง่ายต่อการเชื่อมโยงข้อมูล โดยแยกตามหมวดตัวชี้วัด แยกตามกรอบข้อมูล และตามคำถามหลัก

3) เปรียบเทียบข้อมูลกับตัวชี้วัดและเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์เพื่อวัดผลการดำเนินงานเชิงปริมาณและคุณภาพ

4) วิเคราะห์ภาพรวมโครงการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม

5) รวบรวมผลการวิเคราะห์เป็นเอกสาร

4.2 การนำเสนอข้อมูล

เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ที่ได้ทำการเก็บรวบรวมออกมาอย่างเป็นระบบ ระเบียบ เพื่อให้เกิดความสะดวก และประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการทำการศึกษารหัสหรือใช้เป็นแหล่งข้อมูล โดยการรวบรวมเป็นรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการของกองทุนหมู่บ้านเขวาสีซึ่งก็คือผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำส่งในลักษณะของสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินการ

ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริม ผู้กู้ และหน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านเขวาสีมีสมาชิกทั้งหมด 58 ราย เป็นชาย 30 คน หญิง 28 คน ปลอ่ยกู้ทั้งหมด 58 ราย เป็นเงิน 974,000 บาท มียอดคงเหลือในบัญชี 26,000 บาท เงินที่กู้ นำไปประกอบอาชีพด้านการเกษตร 34 ราย อาชีพค้าขาย 24 ราย มีกองทุนตั้งอยู่เลขที่ 10 หมู่ 11 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการกำหนดวงเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท/ราย การส่งเงินคืนเป็นรายปีพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาท/ปี เงินที่ได้จากดอกเบี้ยได้มีการจัดสรร

ให้เป็นเงินช่วยเหลือค่าน้ำมันรถเมื่อมีการติดต่อเอกสาร เมื่อมีผู้เจ็บป่วย ช่วยเหลือและสนับสนุน ในด้านการศึกษาแก่เด็กนักเรียน รวมทั้งเป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการ

การนำเงินไปใช้ในกิจกรรมที่เขียนโครงการไว้ของผู้ดูแลราย ทำให้ชาวบ้านมีงานทำ มีรายได้ และช่วยลดภาระหนี้สินนอกระบบ ถึงแม้ว่าการดำเนินกิจกรรมจะไม่มีวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า เนื่องจากขาดโอกาสและการรับรู้ข่าวสารจากทางราชการ นอกจากการศึกษาตนเอง จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หรือการสนทนากันเองในหมู่บ้าน

การอภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านเขว้า

ในการอภิปรายผลของโครงการประเมินกองทุนหมู่บ้านเขว้าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนในหมู่บ้านเขว้า เกิดขึ้นมาได้ด้วยความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน ซึ่งมีความรัก ความสามัคคีกัน และมีแนวโน้มที่จะทำให้คนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมร่วมกันมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านเขว้ามีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุนกันอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยมีการแบ่งภาระหน้าที่การทำงานกันอย่างถูกต้อง และได้รับความเชื่อมั่นกับทุก ๆ คนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านเขว้าเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกันอย่างเป็นประชาธิปไตย ถึงแม้ว่าความรู้ที่ชาวบ้านแสดงออกมานั้นจะเป็นเพียงความเข้าใจหรือความรู้สึกเล็ก ๆ ของชาวบ้านเอง แต่ก็ต้องอาศัยหน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาดูแลและให้ความร่วมมือแก่คนในหมู่บ้านด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ชาวบ้านในหมู่บ้านเขว้ามีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงไก่ รวมทั้งมีการรวมกลุ่มเพื่อออมนทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ในหมู่บ้าน เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของคนในหมู่บ้านเมื่อยามมีเหตุฉุกเฉิน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านเขว้า คนในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี ชอบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นภาพรวมของคนในชนบทที่มีศักยภาพมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1) ปัจจัยด้านบวก

1. ชาวบ้านเขว้ามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งทำให้เกิดความสามัคคีกัน ก่อให้เกิดรายได้ขึ้น

2. ชาวบ้านรู้จักประมาณตนเองในการใช้จ่าย เนื่องจากคิดอยู่เสมอว่า เงินที่กู้มานั้นต้องนำไปใช้คืนเมื่อครบกำหนด คือ 1 ปี

2) ปัจจัยด้านลบ

1. จากสภาพของคนในหมู่บ้านเขว้า ที่เป็นลูกหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และนายทุนนอกระบบ ที่มีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ถึงร้อยละ 8-12 บาท จึงทำให้ชาวบ้านขาดเงินทุนในการหมุนเวียน เพราะเงินที่ได้บางส่วนต้องนำไปชำระหนี้ให้กับธนาคารบ้าง นายทุนนอกระบบบ้าง จึงทำให้กิจกรรมที่ได้ลงทุนไปนั้นไม่สามารถดำรงอยู่ได้ หรืออาจจะล้มเลิกกิจการไปทั้ง ๆ ที่กิจกรรมนั้นอาจจะไปได้ดี

2. สภาพของภูมิประเทศ เนื่องจากว่าหมู่บ้านเขว้านี้มีลักษณะดินที่เค็ม จึงไม่สามารถประกอบอาชีพปลูกพืชผักสวนครัวได้ และในปัจจุบันนี้ทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านก็ไม่สามารถที่จะทำนาได้ เพราะลักษณะดินเค็มมาก และสระน้ำที่ชาวบ้านใช้ในการอุปโภคและบริโภคหุงหาอาหารอยู่ทุกวันนี้ น้ำจะเค็มมากและสิ้นเงิน ไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนในหมู่บ้าน

3. ชาวบ้านไม่สามารถยึดอาชีพในหมู่บ้านได้ เนื่องจากหมู่บ้านเขว้ามีอาชีพเกษตรกรรมในการประกอบอาชีพเดิมอยู่ก่อนแล้ว เมื่อถึงฤดูทำนา ชาวบ้านจะมีงานทำกันทั่วหน้า แต่เมื่อหมดฤดูทำนาแล้ว ชาวบ้านส่วนใหญ่จะว่างงาน จึงทำให้ชาวบ้านบางส่วนออกไปทำงานต่างอำเภอ หรือต่างจังหวัด

4. เนื่องจากมีการว่างงานกันขึ้นในหมู่บ้าน จึงเป็นหนทางที่ก่อให้เกิดการมั่วสุม คี๋มเหล้า และเล่นการพนันกันอย่างแพร่หลาย รวมทั้งหมู่บ้านอื่น ๆ ด้วย

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในหมู่บ้านเขว้ารู้จักหน้าที่ของตนเอง มีกระบวนการสื่อสารที่สื่อกันแล้วเข้าใจ ซึ่งเป็นความเข้าใจในระดับหมู่บ้าน ไม่เป็นทางการ จากการสำรวจและสัมภาษณ์ชาวบ้านจะเห็นว่าชาวบ้านมีการพัฒนาทั้งในด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษาและพัฒนาทางด้านจิตใจ มีความรักสามัคคีกันในหมู่คณะ และทำให้ชาวบ้านมีรายได้เกิดขึ้นสามารถเลี้ยงตนและครอบครัว และพัฒนาอาชีพให้เจริญยิ่งขึ้นไปทัดเทียมกับหมู่บ้านอื่น

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

1) ผลโดยตรง เมื่อระยะเวลาในการกู้ยืมเงินได้ผ่านไปในช่วงระยะหนึ่งแล้ว ทำให้สามารถรู้ถึงวิธีการดำเนินงานของผู้กู้ ว่านำเงินไปทำกิจกรรมแล้วสามารถก่อให้เกิดผลกำไร เพื่อที่จะได้นำเงินที่ได้จากผลกำไรนั้นมาชำระคืนเมื่อถึงกำหนดระยะเวลา ทั้งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ซึ่งจะทำให้กองทุนมีความเจริญเติบโตต่อไปในอนาคต

2) ผลกระทบโดยตรง เมื่อสมาชิกผู้ที่ได้ขอกู้เงินไปลงทุนในกิจกรรมที่ได้เขียนโครงการไว้ สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด ทำให้ผลกระทบนี้สินที่ได้ก่อไว้ ก่อนหน้านั้น รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ สร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้น มากกว่าแต่ก่อน และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

3) ผลกระทบโดยอ้อม ความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านมีความเจริญขึ้น ทัดเทียมกับหมู่บ้านอื่น และเป็นที่รู้จัก ขอมรับของคนในหมู่บ้านอื่นมากขึ้นด้วย

2. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งประเด็นที่ได้พบและควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับระเบียบการบริหารจัดการกองทุน มีดังนี้

1. วงเงินที่ให้กู้แต่ละรายต้องไม่เกิน 20,000 บาท หรือถ้าหากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาด แต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าว ชาวบ้านบางรายกู้ไปแล้วไม่สามารถดำเนินกิจกรรมที่ได้เขียนโครงการไว้ รัฐบาลน่าจะตั้งวงเงินกู้ให้มากกว่านี้เพื่อให้ชาวบ้าน มีเงินเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม

2. ระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้ยืมไม่เกิน 1 ปี ซึ่งระยะเวลา 1 ปีนี้ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของชาวบ้าน เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่กู้เงินเพื่อใช้ในกิจกรรม ทำนา เป็นหลัก ซึ่งการทำนาจะได้ผลผลิต 1 ปีมีครั้งเดียว ควรจะยืดระยะเวลาในการกู้ยืมออกไปอีก 3-5 ปี จึงจะเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านเขว้า เนื่องจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งประเด็นที่ได้พบและควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนในหมู่บ้านเขว้า มีดังนี้

1. ควรมีการจัดอบรมคณะกรรมการเกี่ยวกับกฎระเบียบและข้อบังคับ ที่ได้จัดตั้งไว้ และหน้าที่ของแต่ละคน เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนส่วนใหญ่จบแค่ชั้น ป. 4 ซึ่งความรู้ความชำนาญในด้านการบริหารงานมีน้อยมาก ถึงแม้ว่าจะเคยเป็นกรรมการในหมู่บ้านมาแล้วก็ตาม อย่างเห็นได้ชัดในเรื่องของการทำบัญชี (เหรียญกษาปณ์) ซึ่งเป็นชาวบ้านที่ไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่ใดใน

หมู่บ้าน แต่ก็ได้รับความไว้วางใจให้มาทำหน้าที่เหรียญก ซึ่งหน้าที่นี้มีความละเอียดมากในการทำบัญชี ถ้าไม่เคยทำมาก่อนจะไม่รู้เรื่องเลย

2. คณะกรรมการควรจะไปดูแล หรือให้ความสำคัญแก่สมาชิกให้มากกว่านี้ เพราะจากการสังเกต จะเห็นว่า มีการปล่อยปละละเลยเพราะเห็นว่า เมื่อผู้กู้เงินไปแล้ว ถึงเวลาส่งเขาก็ต้องนำเงินมาส่งตามกำหนดเวลาได้อย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมาชีพของสมาชิกกองทุน เนื่องจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งประเด็นที่ได้พบและควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมาชีพของสมาชิกกองทุน มีดังนี้

1. เนื่องจากชาวบ้านบางรายกู้เงินมาแล้ว แต่จำนวนเงินไม่เพียงพอต่อกิจกรรมที่ได้เขียนโครงการไว้ เช่น ขอกู้มาซื้อวัวเลี้ยง ซึ่งต้องใช้เงินซื้อวัวตัวละ 15,000 – 20,000 บาท แต่ขอได้เพียง 10,000 บาท จึงไม่เพียงพอต่อการซื้อวัว ดังนั้น จึงอยากแนะนำให้ชาวบ้านทำกิจกรรมใดก็ได้ที่ก่อให้เกิดรายได้ขึ้น และมีผลกำไร เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน

2. การกู้เงินของชาวบ้านส่วนใหญ่แล้ว จะนำไปทำนาซึ่ง 1 ปีจะเห็นผลผลิตเพียงครั้งเดียว ขณะเดียวกันผลผลิตที่ได้จะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ดิน น้ำ และการดูแลรักษา ดังนั้น เมื่อหมดฤดูทำนา ชาวบ้านน่าจะมัวอาชีพเสริมที่สามารถทำรายได้ให้เกิดขึ้นในครอบครัว หรือในหมู่บ้าน เพื่อที่จะให้คนในหมู่บ้านมีงานทำไม่นั่งเฉย ไม่ก่อให้เกิดการมั่วสุมกันดื่มเหล้าหรือเล่นการพนัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม จากการสังเกตของผู้ทำสารนิพนธ์ที่ได้ปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้านพบว่า ประเด็นที่ได้พบและควรมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม มีดังนี้

เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าในบ้านเข้ว่า หมู่ 11 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีเพียงแค่ 10 เดือน จึงทำให้ข้อมูลที่ได้อาจจะไม่ละเอียดมากนัก ตามที่หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ได้กำหนด เพราะในการกู้เงินของชาวบ้านนั้น มีระยะเวลาในการส่งคืนภายใน 1 ปี ซึ่งในส่วนของบัณฑิตทำงาน 10 เดือนการทำงานและการศึกษารายละเอียดจึงไม่ต่อเนื่องกัน ถึงแม้ว่าข้อมูลจะได้มาครบตามที่หลักสูตรกำหนด ถ้าเป็นไปได้รัฐบาลควรเพิ่มระยะเวลาในการประเมินโครงการออกไปอีก 6 เดือน - 1 ปี เพื่อที่จะได้ทราบผลกระทบที่เกิดจากการส่งเงินกู้คืนภายใน 1 ปี คาดว่าน่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นหลังจากครบกำหนดการกู้ยืม

สรุปภาพรวมของกองทุน 1 ด้านบาทบ้านเขั่ว

ความยากจนของราษฎรหมู่บ้านเขั่ว เป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นมานานแล้วของตำบล พุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จึงเป็นโอกาสอันดีที่รัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชน โดยได้กำหนด นโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้าน เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของ ประชาชนในหมู่บ้าน ไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามผู้เขียนคิดว่าน่าจะมีหน่วยงานทางราชการเข้ามามีบทบาท เสริมสร้างอาชีพ ให้กับชาวบ้านบ้าง ที่นอกเหนือจากการทำนา เลี้ยงหมู ปลูกมันสำปะหลัง เพราะ เนื่องจาก หมู่บ้านเขั่วเกิดความแห้งแล้ง ลักษณะดินเค็ม ปลูกผักผลไม้ไม่ค่อยได้ผล น่าจะมีกิจกรรมอื่น เสริมเพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้าน ชาวบ้านจะได้มีอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

บรรณานุกรม

- โฆสิต ปั้นเปลี่ยนรัฐ. การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2530.
- ปัญญา ธนสัมบุญ. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ
การพัฒนาชนบทและชุมชน ตามข้อเสนอของสมาชิกผู้แทนราษฎร : ศึกษา
เฉพาะรายกรณี จังหวัดปทุมธานี. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขา
พัฒนาสังคม.
- ทองคุณ หงส์พันธุ์. การวิจัยเพื่อจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนา
ชนบท. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2522.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. การประเมินโครงการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร. 2527. (อัด
สำเนา)
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- สมพันธ์ เตชะอธิก. 2545. การบริหารกองทุนด้านบพให้มีประสิทธิภาพ. มติชน 15 มกราคม
2545. หน้า 6.
- สภาสถาบันราชภัฏ. สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา. หน่วยที่ 2-3.
ทัศน์ทองการพิมพ์.
- สภาสถาบันราชภัฏ. สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน. หน่วยที่ 3. ศรีสยาม
พรินต์แอนด์แพคเกจการพิมพ์.
- สภาสถาบันราชภัฏ. สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. หน่วยที่ 3-4. เอส. อาร์.
พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.